

Ціна 2.50 дол.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XXXVII

КВІТЕНЬ — 1986 — APRIL

№ 434

NOWI DNI

A Ukrainian Monthly published every month except August by the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada

NOWI DNI
P.O.Box 130
ETOBIKOKE, ONT., CANADA
M9C 4V2
Tel.: (416) 621-2605
Editor-in-Chief: M. Dalney

Second Class Mail Registration Number 1668
International Standard Serial Number ISSN 0048-1017

1 YEAR SUBSCRIPTION — РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: Can. dol. 20.00 кан. дол.
U.S.A.: U.S. dol. 18.00 амер. дол.

OVERSEAS — ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ
U.S. dol. 18.00 амер. дол.
Avio — U.S. dol. 30.00 амер. дол.
or equivalent — або рівновартість

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

AUSTRALIA — АВСТРАЛІЯ:

Mr. Z. Steciuk, 10 Bates Court
Jacana 3047, Vic. Australia
Mr. A. Komar, 62 Cullford Ave.,
Klemzig 5087, S.A. Australia

GR. BRITAIN — ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd.
London W. 11, England

U.S.A. — СПОЛ. ШТ. АМЕРИКИ:

Чікаго і околиці:

Mr. D. Hrushetsky, 2635 Spruce Street
River Grove, Ill. 60171, USA

Філадельфія і околиці:

Mr. S. Jewsevskyj, 420 Woodhaven Place,
Philadelphia, Pa. 19116, USA

Бостон і околиці:

Mrs. L. Dijak, 115 Connell Dr.
Stoughton, Mass., 02072, USA

CANADA — КАНАДА:

Тандер Бей:

Mr. P. Swyrydenko, 133 Bethune Street
Thunder Bay "F", Ont. P7C 2G4

Засновник і редактор 1950-1969 П. К. Волиняк

Видає Спілка „НОВІ ДНІ“ з обм. відповіальністю

Мар'ян Дальний — головний редактор

Редколегія: Тоня Горохович, Василь І. Гришко,
Дмитро Кислиця, Олексій Коновал, Карло Роговський.

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Рада Бібліотеки ім. С. Петлюри — 60-РІЧЧЯ УБІВСТВА ГОЛОВНОГО ОТАМАНА	1
Ольга Лубська — СІЮ ЗІЛЛЯ В ЧУЖИХ КРАЯХ	2
Антін Лясковський-Коломієць — ВОСКРЕСІННЯ	3
I. Бондарчук — ВАСИЛЬКО	4
Мар'ян Дальний — КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКА МИСТЕЦЬКА ФУНДАЦІЯ	7
Юрій Соловій — ОДИН ІЗ „БІЛИХ КРУКІВ“ — КУМФ	10
Олена Красильник — РОМАНТИКА ТВОРЧИХ ПОШУКІВ	12
Микола Колянківський — ТАК БУДУВАЛИСЯ ФУНДАМЕНТИ (продовження)	14
Ніна Тарасюк — ГОЛОС НОВОГО ВТІКАЧА З СРСР	16
Данило Міршук — ВІЯСНЕННЯ	18
Петро Одарченко — НАЗИВАННЯ ПО БАТЬКОВІ	22
Ігор Губаржевський — БОРОТЬБА НАВКОЛО УКРАЇНСЬКОЇ ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В УРСР (3)	24
Яр Славутич — ОДЕРЖИМІСТЬ ПРОФЕСІЮ	26
М. Подворняк — ІСТОРІЯ СОБОРУ СВ. ПОКРОВИ	27
Олексій Коновал — АНГЛІЮ І ФРАНЦІЮ З'ЄДНАЄ ТУНЕЛЬ	28
Євген Гаран — СВІЙ ДО СВОГО ПО СВОЕ	29
П. Маляр — ОСВЯЧЕННЯ ХРАМУ БОЖОГО У ВОРНЕРС	30
ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ, ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ	31

На першій сторінці обкладинки: Фрагмент з відкриття Світової виставки українських образотворчих мистецтв у 1982 р. Д-р Ярослав Кальба вручає каталог виставки міністрові культури онтарійського уряду дост. Б. МакКафреєві. В центрі — фундаторка КУМФ пані Ярослава Шафранюк.

Через реорганізацію друкарні й хворобу деяких членів персоналу — березневе число вийшло із значним запізненням. Сподіваємося, що в майбутньому нова комп'ютерна техніка приспішить і вдосконалить випуск журналу.

Видавництво придбало також комп'ютер марки IBM для полегшення праці Адміністрації. Віримо, що читачі підтримають це рішення своїми добровільними датками і приєдненням нових передплатників.

Видавництво „Нові Дні“.

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. ● Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції. ● Незамовлених матеріалів редакція не повертає. ● Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправляти і скороочувати надіслані матеріали.

РІК XXXVII

КВІТЕНЬ

1986

APRIL

Література, наука, мистецтво, суспільне життя

60-РІЧЧЯ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ ГОЛОВНОГО ОТАМАНА С. В. ПЕТЛЮРИ

Шестидесяту річницю трагічної смерти Президента Директорії і головного Отамана Військ УНР доводиться відзначувати в драматичних умовах для України. В Україні йде шалена нагінка на українських патріотів і на найменші прояви традиції суверенності України періоду 1917-20 років та визвольної боротьби пізніших часів. Над усіма цими змаганнями високо сіє символічна і невмируща постать Симона Петлюри.

У вільному світі з не меншою впертістю посилився наступ на українські самостійницькі сили з виразними познаками інспирації окупантам України.

У цих умовах відзначення 60-ої річниці набуває особливої актуальності. Рада Бібліотеки ім. Симона Петлюри закликає все українське громадянство, установи й організації в діаспорі урочисто відзначити що річницю та зактуалізувати ідеї заповіту Головного Отамана. Включитися у відзначення присилкою своїх представників до Парижа та заохотою поодиноких громадян прибути на духовну прощу до могили Головного Отамана і до ним заснованого монументу-Бібліотеки, до розбудови якої все громадянство може спричинитися своїм членством і матеріальним вкладом.

Нехай відзначення ці стануть оновленим джерелом дальшої наснаги наших змагань, нехай понесуть хвилю спільних змагань з борцями в поневоленій Україні та нехай пригадають цілому світові самовідданість, чистоту і невмирущість ідеалів Петлюри.

24-25 травня 1986 року Рада Бібліотеки організує в Парижі урочисті відзначення цієї річниці. Для підготовки і реалізації їх покликаний Діловий Комітет представників усіх українських організацій у Франції.

Точна програма урочистостей у Парижі буде подана в найближчому часі до загального відома.

Зголосуватися до участі та до полагодження належних справ на адресу Бібліотеки:

BIBLIOTHEQUE UKRAINIENNE
SIMON PETLURA
6, Rue de Palestine — 75019 PARIS
FRANCE

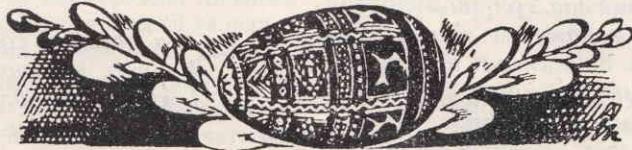
А. Жуковський,
Голова Ради

П. Йосипишин
Директор Бібліотеки

З НАГОДИ ВЕЛИКОДНЯ БАЖАЄМО ВСІМ ЧИТАЧАМ РАДІСНИХ СВЯТ, ДОБРИХ
ПОЧУВАНЬ, ДУХОВНИХ І ФІЗИЧНИХ СИЛ, ЗДОРОВ'Я Й ДОБРОБУТУ.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Редакція і Адміністрація

Читачі з Торонто й околиць! Візьміть участь у всеканадському спільному молебні з нагоди 1000-річчя Хрещення Руси-України, що відбудеться 10-го травня 1986 року!

СІЮ ЗІЛЛЯ В ЧУЖИХ КРАЯХ...

АКАЦІЇ

Акації, акації, у сонці золотому
Ви квітнете красою мого краю.
Ви стали мені рідними і кличете додому,
До серця, що горить і не згоряє.

Акації, акації, солодкі та веселі,
Ви пахнете весняними медами.
Ведіть мене, акації, до рідної оселі
Стежками, незабутніми слідами.

Акації, акації, під ваші мрійні віти
Приб'ється птах, обвіянний вітрами, —
То шлють мені лани мої загублені привіти,
То шлють мені привіти буйні трави.

На тих ланах жита, жита і юність моя світла,
У травах тих ромашкою любов моя розквітла;
Ой, леленько, ромашкою любов моя розквітла.

**

Ти плекаєш, ти вирощуєш сади,
Де жили колись твої діди,
Де жили колись мої діди.

А я —
Сію зілля у чужих краях.
Сію зілля у чужих краях —
Сходить між васильками твоє ім'я.

I стають вони, оті твої сади,
Світлими хмаринками весною
I пливуть, і допливають аж сюди
Первоцвітом, юністю ясною.

Я чебрець посіяла, а ти —
На ту загадку вишню посади.

**

Гіркавіє полин у мене біля хати.
Гіркавіє полин, моя матусю,
Такий високий, срібний та густий.
Ним упиваюся і ним горджуся,
Це — твій полин.
Якою ніжністю надихані твої листи!
О, не питай, коли,
Коли побачимось. Прости,
Як завжди вмієш ти прощати...
Прости мені, моя матусю,
Що ідуши з твоєї хати,
Я обіцяла, що вернуся.

РОЗІЙШЛИСЬ ДОРОГИ

Розійшлись дороги, розійшлись дороги,
Розійшлись дороги в дахину.
Кину я барвінку на старі пороги,
Кину євшан-зілля — полину.

Прилітайте, птиці, ранньою весною,
Відлітайте пізно восени.
Стане моя туга mrією ясною.
Виростуть високі ясени.

Знову на прощання простягаю руки,
Не згасайте, зорі золоті.
Все розлуки і розлуки, і розлуки —
Зустрічей так мало у житті.

НА ПРИЛУЦЬКОМУ ШЛЯХУ

Я не садила в кінці греблі верб
I не давала рушників ні кому,
Мені у пісню виріс і живе
Прилукський шлях. Жнучи траву шовкову,
Знайшла в пилу золочену підкову,
Невізнаний старокозацький герб.

КАЛИНО, ЧЕРВОНА КАЛИНО

Калино, червона калино,
Приклич солов'я з України;
Маленьку-малесеньку пташку,
Бо жити без неї тут важко.

Приклич молоду солов'їху
На щастя, на радість, на втіху,
Хай буде гніздечко на гіллі,
Хай будуть пісні на весіллі.

Калино, червона калино,
Зозулю приклич з України,
Щоб долю щасливу кувала,
Щоб довге життя накувала.

А я посаджу собі дуба,
Калино, калинонько люба,
I житимутъ близько-блізенько
Зозуленька і соловейко.

Калино, червона калино,
Ти щастя мое з України,
Ти щастя мое з України,
Калино, червона калино.

Як стане серед неба
Велика Ведмедиця,
Піду, бо серцю треба,
Піду, бо так годиться,
Піду далеко звідси —
На батьківське подвір'я,
Де ясенів сузір'я.

Шукатиму ключа старого
Від нашої старої хати,
Піду до Бога, до Сварога,
За тим ключем питати.

Тieї хати вже немає,
І ключ пішов у землю.
Там тільки день цвіте розмаєм,
Ta ніч пряде куделю.

Там тіні прадіда i діда,
Убрані в полотняне,
Нечутно вміють так ходити,
Що й місяць не догляне.

Вони ласкавити уміють
Легкими теплими руками...
Візьми, Свароже, сірий камінь
I оберни у мрію,
У руту i шавлію.

БУДЬ МОЄЮ МРІЄЮ

Будь моєю мрією,
Будь моєю казкою.
Кожний носить казку у душі.
Ніч ішла стежиною,
Замела запаскою
Росяні сліди на спориші.

Будь моєю мрією,
Хоч, як рута, гіркою.
Є у кожного своя зоря.
Ніч ішла стежиною,
Де торкнулась зіркою —
Там каштани свічами горять.

Будь моєю мрією,
Будь моєю піснею.
Птиця піснею стрічає день.
Ходить жаль стежиною
Нічен'кою пізньою, —
Не зустріну я тебе ніде.

Ольга Лубська народилася на Лівобережній Київщині в селянській родині. У 1942 р., з масою молоді та підлітків була вивезена до Німеччини на примусові роботи.

Училася в Київському Фінансово-економічному технікумі, а по закінченні війни в УТГІ на заочному курсі журналістики. Писати вірші почала ще в початковій школі. Друкується у різних періодичних виданнях. У 1955 р. видала збірку поезій „Колосся шелестить“, а в 1975 разом із Оксаною Киянкою збірку віршів для дітей „Каруселя“. Понад 10 років жила з родиною в Бельгії, а від 1958 — у США.

ВОСКРЕСІННЯ

Воскрес Господь... Зникла з землі темрява і знов настав радісний день. На долині сліз і плачу люди, спрагнені миру й справедливості, знов підняли вгору очі з надією й вірою, а їхній громадний спів — „Христос Воскрес“ — прославляв Доброту і Милосердя.

З історичного переказу, в плястиці традиції і в гідності віри з'являється цей євангельський образ Христа Відкупителя, що переміг смерть і дарував людині життя. Звідси велич символіки Великодніх свят, свят життя, яке в відчутті людини не має меж, хоч перемінюється і в якомусь часі залишає земний крам. I ось у світі матеріального чару, захоплення розвитком супертехнік і досконалості засобів знищення, у світі ситих і пересичених суспільств, а заразом у світі голодової смерті мільйонів — лунає голос надії вічно живої: Бог не вмер; навіть людина в усій своїй комунікації, у своїй величі й наготі є також невмирущою. На віддалі віків про кожного буде проголошено „Воскресіння“. Чи насправді, буде так проголошено? Чи це тільки мерехтлива туга безмежної думки, а може чарівна потіха містики, яка хоче прикрити сучасний загрозливий час, — потрясаючий і непевний?

Чимраз більшає спокуса трактування природи, як великого буття, яке огортає всі буття, себто й людину. Антична людина поклонялась природі. I якщо Епікур і Люкрецій не втішалися у греків і римлян великою популярністю, то не тому, що справжність добра вбачали в розкошах, а тому, що не вірили в вічність і божество світу. Сучасні філософські джерела видвигають проблему існування Бога, намагаючись часто — як це для прикладу робить наука, чи екзистенціалізм заперечити його присутності мовою й аргументом сучасної людини.

Якщо велетень зла-за словами Платона розповсюджує у світі вільну кар'єру, а наука не вносить, ніякої потреби, щоб роз'яснити проблему Бога, то звідки ж тоді ця нарощуюча потреба на святість, звідки це захоплююче пошукування за добром в людському думанні та діянні, звідки програмування устроїв і порядків так духових, як і суспільних, які засвідчили б принаймні в маштабі нашої плянети „bonum commune“ справедливість і милосердя національне й суспільне? Отож страх з приводу абсурдності світу, становища людини в цьому світі провокує, турбує, ірітує свідомість сучасних. Камос, Сартр чи Мальро відчувають той самий нахил кривої погасаючої аспірації. Відчувають глибину прірв поміж чистим фактом існування у світі матерії, маніпульованої так часто без сенсу, а людським розумом, вільним від тягару забортованих потреб і духом справедливості, який у кожній людині є реальною силою, цінністю і прагненням. Брак єдності в світі є постійно висновком і наслідком браку духової гармонії. А людина — істота

розумна, психофізичне твориво, має в собі пожадливість морального абсолюта. Потрапивши в життєвий коловорот людина постійно запитує себе про його сенс і відділяється в духовій сфері від того життя, з яким біологічно, матеріально і сенсово пов'язана.

Тайльгард де Шадрін остерігає перед перетворенням всього буття, буття самого в собі й стверджує, що життя без духової сфери, було б абсурдом. Зводити людину тільки до природи є просто неможливим. Очевидно — феномен людини є сильно закорінений у природі і безконечний є її каталог матеріальних умовин, які треба розпізнати й формувати по-науковому. Але у сфері духа навіть найсильніша матерія, вся її скомплікована техніка не є в спромозі накинути, ані творити права над людиною в цілому. Тому за згодою духа нашого часу лише такі політичні постулати й суспільні системи можуть розраховувати на затвердження сучасної людини, які доводять на факті, що нації не хочуть бути більше мертвою матерією для розгри князів і диктаторів. Людство всього світу — і те колонізоване від недавна — хоче співвлади, хоче освіти, добробуту й рівних прав, духових скарбів, нарівні з матеріальними.

Християнин наших днів не може нарікати тільки на модерний час і звинувачувати його за те, що забив Бога. Не може рівно ж тільки проливати слізи на його гробі. Відвалити камінь Воскресленого — це в першій мірі творити милосердя. Милосердя поодиноке ѹ суспільне. Милосердя жертві й дії, протиставляючись вербалізмові й схизофренії дій сучасної людини. Свідчти християнським прикладом — це участь у Воскресенні, яке для світу — навіть для світу того ще сьогодні без Бога — означає Воскресіння людських туг і надій. Бо всіляка еволюція є можлива в світі тільки через духову еволюцію людини, що витворюється в наслідок милосердя. Світло Великодня наближує його воскресіння у наших днях, охолоджених феноменом відокремлення і самітності в товпі...

Чи не час уже й нам розпочати творити милосердя, якщо вже не серед наших ворогів, то принаймні — самим серед своїх, щоб світло Великодня засяяло і над нашим знедоленим народом.

ОЦІНКА КНИГИ

Учні запитали Арістотеля (384-322 до РХ):

— Як можна знати, чи книга добра, якісна, а чи вона поганя?

— Треба мати на увазі три обставини, — зазначив Арістотель, — чи автор все сказав, що мав сказати; чи він сказав лише те, що мав сказати; чи він висловив те так, як мав сказати.

I. БОНДАРЧУК

ВАСИЛЬКО

Надворі почало збиратися на світ.

Зорі повільно тъм'яніли, схід неба зaimався далеким відсвітом сонця. Спроквола озивалися пташині переклики.

Понад рікою, в сизій передсвітанковій імлі, безгомінно притаїлося село. Бувало в цю пору вже спросоння погавкували собаки, рипали двері,чувся неголосний говір людей, побілені хатки повільно розкурювали люльки невисоких димарів, пахло згорілою соломою.

Тепер всього цього не було. Село оніміло. Собак та котів переловили, давно поїли. Худобу зігнали в колгоспні стайні далеко по той бік ріки. А тут, у нетоплених хатах, за запертими дверима домірили ще живі трупи... вже не плачуши, не нарікаючи і ні на що більше не надіючись.

Малий Василько підвівся з тапчана, застелив голі дошки домотканим клітчастим рядном. Блимнув у вікно і почав спішно одягатися. Натягнув по лотняні штанці, з пришитими ззаду навхрест шлейками, поверх них — другі. Просохлими онучами обмотав ноженята, взувся в ношені-переношенні чоботи. Вхопив пальтішко і вийшов з своєї конурки.

Мати вже встала. При вікні навпомацки кришила вчора нарвану лободу, щавель та кропиву. Бур'ян цей тільки-но почав вибиватися з землі, ще й в листки якслід не пішов, а люди, хто ще тримався на ногах, вишукували його, збирали в пучечки, варили. У кого була сіль — пів лиха, а то й так, несолоним, хлебтали.

— То я пішов, мамо, — сказав Василько, беручи з під лави стару торбу, невід'ємну супутницею його гіркого дитинства.

Мати пригорнула хлопчину до себе, поправила на голові шапку.

— Дивися ж, синочку, — упрохувала згорьованим голосом. — У воду не впади, простудишся ще...

— Та не бійся, — сказав і вийшов у сіни.

В кутку помацки відшукав стару сокиру, потихеньку прикрив надвірні двері.

Світлішало. Через вулицю вже можна було бачити силуети двох сусідських хат. Василька щоразу охоплював невіщуючий ляк, коли доводилося біля них проходити. Недавно під'їхала до тих хатів гарба, зсередини довго витягали мерців, жбурляли за полуздрабки. Трупи були пухлими, з великими животами, ноги колодами, ніби їх понадували. Треба ж було йому саме тоді нагодитися... І тепер, сторожко прокрадаючись біля хат, з острахом поглядав на жахіттям чорнючі паці незакритих дверей. Хотілося чимдуж віддалитися, опинитись в застишку тихих берегів.

Від самого початку голоду Василько підгодовував своїх з ріки. Мінялися пори року, а він все щось придумував, щоб принести додому хоч пару

рибинят. Літом зраньсонця просиджував з вудочкою за водяним млином. До роботи в очах пантрував поплавка, вихоплював з крутежу води кострібатих окунців. Лазив по-під містком за шлюзами, зимаював кам'яні законурки, де ховалися малі ліночки. Відчувши пальцями рибіння, лоскотав його під животиком, добирається до зябр і тоді — хап і в торбу.

Зимою простоював біля ополонки з дротянім гаком, припасованим ключкою до палиці. Ріка минулой зими замерзла рано, дір не було кому прорубувати, почалася задуха. Риба пхалася до кількох ополонок під берегом, де охлялі люди часом брали воду, смоктала повітря. Гака треба було увесь час тримати зануреним, не загавлюватись, чекати, промерзаючи до кісток. І як тільки в темності ополонки почне окреслюватися чорна спина — замри, не поворухнись! Спина повільно-повільно підійматиметься, серце у Василька тъхкатиме як навіже-не, оченята зирітимуть, не кліпнувши. Короп нарешті почне жадібно цмокати повітря — тоді-то й показуй своє уміння: блискавичним рухом підхопи гаком за живіт, вихлюпни на лід. Тут же ногою відбивай від ополонки, бо короп саме туди підкідається. І коли таке щастя Василькові трапляється, появлялась на столі юшка, кожному діставалося по кусочку риби.

Тепер ось весною принатурився по іншому. Крига на ріці зломилася, пішла. Глухо постукуючи одна об одну, спливла геть туди, до сусіднього села. Тут, неоподалік за греблею, вода почала вбавлятись. Лише по під берегами лежали брили підмитого, вмерзлого в осоку, рихлого льоду. Кожного передрання Василько появлявся на тому льоду, обрубував тонкі краї. Вилчатою тичкою, яку ховав у торішньому сухому бур'яні, вертів у густому куширі, де жили ліночки. В скрутках важкого куширу, натужно витягав іх, кидав собі в торбу. Коли вдавалося трапляти на щасливі місця, чимало теї слизини додому приносив, а бувало й дурне раченя попадалося.

Цього разу, підходячи набрунченими зарослями до ріки, Василько відчув щось дивне. Зупинився, прислухався. То все за верболозом та очеретами бистриною потоку шуміла вода, а тепер кругом стояла відстрашаюча тиша. Він оглянувся, придивився — ні, не заблудив. Вчора звідси між вербами видно було ріку, а тепер лисніло ковбаньками якесь болото.

Тички своєї вже й не шукав. Для чогось вхопив з плеча сокиру та й подріботів до берега.

І яке ж було безмежне його здивування, коли ви-драпався на крижину: замість плеса широкої ріки перед очима розгорнулося її болотисте дно. Лише посередині безплоскітно протікав невеличкий потічок. Зусібіч, на болоті, в ковбаньках, куди не глянь — підкідалася риба. Між нею повзали здоровенні чорні раки — то вперед, то, тріпаючи шийками, задкували, шукаючи води. Василько з роздявленим ротом на деякий час заціпнів, мов оторопілій. Не міг відвести очей від отакого неба-

ченого дива. Де ж це враз поділася вся вода?.. Де набралася маса-масюща оцеї риби, яку от іди, ви-зирий, мішками неси додому? Що це таке неймовірне трапилося?..

А трапилося ось що: минулой ночі в сусідньому селі вирвало греблю. Розміло її дощенту. Вода хлинула сущільним річищем, покотилася гримучими чорними валами.

Риба, відчувши бистрину течії, попливла напроти неї. Та дорогу їй заступила гребля у Васильковому селі. Незадовго ріка тут зробилася безводною і тьма-тьмуща риби опинилася на болоті.

Василько ніяк не міг оговкатися з оціпеніння. Серце йому кленъкало переляком, стріляв оченя-тами на всі сторони, де здіймалися брудні фонтанчики від риб'ячих підкідань.

Ось за потічком, над чималою ковбанею злетів високий збрізк води — там билася здоровенна риба.

Василька ніби підіпхнуло межиплечі. Не відриваючи погляду від того місця, грузнучи у в'язкій багноці, почалапав до таємничої ковбані. Навіть потічок, поверхня якого була щільно вкрита риб'ячими спинами, не зупинив хлопчини. Вода сягала вище колін, ноги обпекло льдовим холодом, але кортіння глянути, що воно там так несамовито кидається, затьмарило все на світі.

Біля калюжі осіла на болото дірява крижина із вмерзою сухою гіллякою. На неї Василько потихеньку опустив сокиру, в тривожності наблизився до води. І коли глянув, рот йому враз розчепірився, очі вискочили на лоб. Притишено іхнув, з по-свистом хапнув повітря. Посередині ковбані, вору-шачи, мов лопатою, розчепіреним хвостом, стояла здоровенна щука...

— Боженьку, та ж вона більша від мене! — Ви-хопилося з його грудей.

Василько, не довго роздумуючи, зайшов до щуки з хвоста. Пустивши її тіло собі між ноги, хотів під-чепити пальцями за зябра і виволокти на крижину. Та як тільки вхопився за ті її здоровенні зябра, щука крутнула всим своїм могутнім тілом, збила Василька з ніг. Він рачкував, старався втримати голову над водою, а вона все била та й била хвостом, здіймаючи круг нього брудні розбрізки.

Василько врешті підвівся. Вимоклий до нитки, без шапки вже, витер грязюку з очей і сердито глянув на свою здобич.

— Ти, занудо! — Процідив крізь зуби. — Я з тобою впораюсь, почекай.

Вибрьохався з ковбані, стягнув важуше пальто, розстелив на кінці крижини, нехай стікає. До щуки повернувся з сокирою в руках. І так гахнув обухом межиочі, що вона враз перевернулася животом доГори. Задкуючи, витягнув на крижину. Тут же знеслено і сам присів. Видно від непосильної напруги, всим його охлялим тільцем дрібненько струшувало. З пальця правої руки скапувала кров, роз-пливалася по льоду буряковою юшкою. Василько стріпнув рукою, розціцькував пів крижини червоним намистом.

— Шельмуря паршива... — Сказав безгнівним голосом, гордо поглядаючи на щуку. — Ще й пальці мені зябрами порізала.

Радісна думка, що ось незабаром принесе він до дому отаке багатство, підкинула Василька знову на ноги. „Але як же я з нею справлюся,“ — подумав — „хіба що волочитиму по землі?..“

Василько шморгнув носом, підтягнув дві блискучі гирки, що завжди висіли на блискучій губі, подумав. Тут же на крижині роззувся, ледве зщупив набухлі верхні штани, позав'язував обидві холоші. Вилив з чобіт воду, вже босоніж сунув в них ноги і давай стромляти щуку головою в одну холошу, а хвостом у другу. Хвіст їжачився, ніяк не хотів влавити. Василько цюкнув по ньому сокирою, обрубав і з трудом, але таки ввіпхнув у холошу. Середина риб'ячого тіла вигнулася дугою як добрячий хомут. Зверху матні було ще трохи місця. Василько тут же поруч вхопив кілька рибин, сторчоловов повпихав в штанини. Розчепірені хвости стиричали віялами, похитуючись на всі боки.

Хлопчина задоволено подивився на свою здобич, довго пхав руки в мокре пальто. Взявся за дебелі шлейки, обкрутів круг руки. Присів біля крижини, звалив щуку на плечі. Тягар був нелегкий. Василько зігнувся в три погиблі і, підпираючись сокирою, почвакав до берега.

Коли захеканий, врешті вибрався на сухе, хочне-хоч, довелося передихнути. Опустив своє клумачище на трухлявий стовбур верби. Довго, належно відсапувався, все ще причіпливо поглядаючи на оте життедайне багатство, що безугавно підкидалося в болоті. „А чому б“ — подумав — „не вирубати добрячу лозину, нанизати на неї риби? Шастя ж такого сплоха не трапиться“.

Так він і зробив. Лозину вибрав довжелезну, обрубав нижче підмитого кореня, залишив на кінці відгалузь, щоб риба не зсуvalася. Повернувшись на болото та й гайда нанизувати щонайбільших: і коропи тут, і лини, і щуки, і окуніща, де вони такі лише набралися. Вицупив на берег, пообтирав з чобіт грязюку. Лозину прив'язав до топорища, запхнув за пояс. „По сухому воно вже легше буде“ — підбадьорував сам себе. Опустився на коліна біля стовбура, стягнув на плечі штанці з щукою і неквапом рушив в дорогу.

Мати вже давно почала турбуватися. Виглядала у вікні, кількараз виходила на ганок.

— Господи, хочби з ним нічого не трапилось...
— Молилася розтривоженим шепотом.

Карачконогий Дмитрик, шляпаючи куценськими босими ніжками по земляній долівці, смикав матір за спідницю та все допитувався:

— А де Васько?..

І тут же, безпорадно розкинувши рученята, сам собі відповідав:

Нема Васька.

Мати мовчки пестила розкуйовдану голівку синуся, вибігала знову надвір, гукала.

А Василька все не було та й не було...

Врешті, насмерть перелякану, вирішила кинутися на розшуки.

Та тільки наблизилась до перелазу — враз зупиналася. Між двома отими пустками побачила якесь страхопудло, що, мов би невеличка копичка сіна, на куценських ноженятах, з довгим блискучим хвостом, заточуючись, повільно сунулося над самісінькою стежкою.

— Що за мара?.. — Видихнула переляканим голосом.

І лише згодом, вгледівши полотняну латку на полі пальта, — впізнала... Стрепенулося материнське серце, заголосила на всю вулицю:

— Боже мій, — та це ж він!.. Він, він, — мій синочок. Василичечку, спасителю наш!... — I побігла стрімголов назустріч.

Коли зайдли до хати, гамузом звалили біля печі всю оту рибу, мати безсило опустилася на лаву. Вхопила мокрого Василька в свої обійми, бережливо тулила до себе і довго, гірко плакала...

ЗНАХІДКА, ЯКОЇ ЧЕКАЛИ БАГАТО РОКІВ

При розкопках столиці Боспорського царства — Пантікапея (на місці сучасної Керчі) археологи виявили давньогрецький храм. Безліч знайдених тут теракотових статуеток і масок дають підстави вважати, що святилище пов'язане з культом богині Афродіти і бога вина Діоніса. Храм споруджено у першій четверті IV століття і зруйновано у другій половині II століття до Христа. Ця епоха пов'язана з ім'ям знаменитого царя Мітрідата Евпатора.

Ніколи за 150 років досліджень у Пантікапеї не було знайдено нічого подібного. І взагалі на Боспорі немає аналогів цього храму. Знаходили святилища, але менших розмірів і іншого планування.

Робота була запланована ще багато років тому старшим науковим співробітником музею Іриною Марченко. Вона почала перші планомірні дослідження Акрополя Пантікапея — верхньою частини міста, центрального ядра міського планування. Археологи працювали тут кожного літа багато років підряд.

Питання вивчення такого величезного міста як Пантікапей треба вирішувати в комплексі. Храм стане важливим ланкою в розшифрованні планування міста та інших аспектів його історії. Але, крім храму, там є багато інших знахідок, дуже важливих архітектурних та історичних об'єктів: оборонні стіни, у тому числі і стіни Акрополя, система вулиць регулярного планування. залишки досить великої громадської споруди, відкрита на сьогоднішній день площа якої становить 900 квадратних метрів.

1988 року міська Рада Керчі плянує створити заповідник на горі Мітрідат.

ЧИ ВИ ВЖЕ НАДІСЛАЛИ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСФОНД СВОГО ЖУРНАЛУ „НОВІ ДНІ“?

МИСТЕЦТВО

Мар'ян ДАЛЬНИЙ

КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКА МИСТЕЦЬКА ФУНДАЦІЯ 3 ПЕРСПЕКТИВИ 10-ЬОХ РОКІВ

Трохи історії

Несподівана поява Канадсько-Української Мистецької Фундації в Торонті була безперечно „білим кружком“ на нашому загалом темному громадському культурному горизонті. Тому, з нагоди 10-річчя КУМФ „Нові Дні“ мали намір присвятити їй та її творцям не одну статтю, а окреме число.

На жаль, від добрих намірів до діла в наших умовах дорога часто дуже далека. Спочатку мені просто не вірилось, що з численних статей про Фундацію, друкованих протягом 10-ъох років у багатьох українських і в деяких англомовних газетах, не пощастило видрати й трьох все ще актуальних і придатних для читачів журнала. Тепер, після перевірки, вірю їй „за кару“ пишу цю інформаційну статтю сам, хоч волів, щоб це зробили компетентніші за мене.

Канадсько-Українську Мистецьку Фундацію офіційно відкрито 29 листопада 1975 року, після соборного посвячення її приміщень священиками обидвох великих українських Церков — православної і католицької. Соборності, надпартійності і надгруповості директори КУМФ дотримуються в своїх рішеннях переважно й по нинішній день.

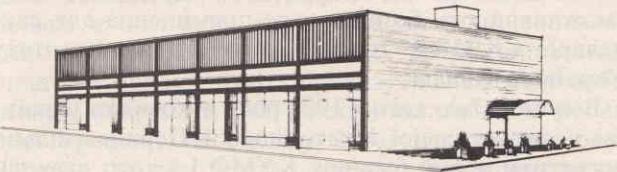
У першому повідомленні Дирекції про створення і завдання КУМФ писалось:

„...Цю Фундацію створено завдяки починові п-ва Михайла і Ярослави Шафранюків, які пожертвували на ту ціль будинок і багато збирку творів українських мистців. Будинок Фундації, яка одержала вже грамоту (чартер), складається з приміщень нововідкритої мистецької галерії та бюрових приміщень, що їх віддано до безоплатного користування таким нашим установам: СКВУ, Комітет Українців Канади — відділ Торонто, і Провінційна Рада КУК.

Ми колекціонуватимемо твори найкращих українських образотворчих мистців, зокрема молодшого покоління. Майбутні наші пляни — творити стипендії для студентів мистецтва, пропагувати наше образотворче мистецтво перед чужинцями тощо.

Віримо, що нововідкрита мистецька галерея створить тривкий міст між нашими мистцями і українською громадою та спричиниться до крашого розуміння мистецтва і його завдання для української культури.

...Для правильної діяльності Мистецької галерії та здійснювання намічених плянів, нам потрібна моральна підтримка й постійні матеріальні засоби.

Новий будинок КУМФ
на вулиці Блюр Захід ч. 2116-2121.

Тому теж звертаємося до наших громадян із гарячим проханням — відвідувати мистецьку галерію, вступати в члени Фундації і підтримувати нашу працю для добра української культури...

Мистецька галерея відкрита: від понеділка до суботи від год. 12-ої до 6-ої вечора. В неділю від год. 1-ої до 5-ої по полудні. Галерея закрита в середу.

Це повідомлення підписали члени-основоположники КУМФ у поазбучному порядку: Василь Верига, Роман Вжесневський, Петро Глібович, Юрій Даревич, Любомир Козак, Галина Кушпета, Ірина Малицька, Микола Плав'юк, Богдан Стебельський, Ганна Троян, Михайло Шафранюк, Ярослава Шафранюк і сен. Павло Юзик. Мабуть половина з них ще нині є членами цієї „щасливої 13-ки“ — Дирекції, яку переобирають Загальні збори членів Фундації. Дирекція вибирає з поміж своїх членів чотиричленну екзекутиву (не лякайтесь; на Захід це слово означає просто управу чи виконавчий орган), цебто голову, секретаря, касира і заступника голови. Діловодство Фундації веде публічний книговод, якого вибирають також Загальні збори членів Фундації. Згідно з чартером, КУМФ є неприбутковою установою. Її діяльність контролює провінційний уряд Онтаріо. Кожного року Фундація висилає до уряду відповідний звіт, а також фінансове звідомлення, підписане публічним книговодом.

За десять років жвавої діяльності не змінились основні завдання КУМФ. Не змінились навіть дні і години, в які галерея відкрита для публіки. Завдяки фундаторам, п-ву Шафранюкам, змінились тільки приміщення Фундації на більші, модерніші, світліші, в центральному розташуванні українського Торонто, близько до підземки й до славного Гай Парку, що з пам'ятником Лесі Українці. Новий будинок на вулиці Блюр чч. 2116-2130 (вже з цього можна судити про його розмір) був відповідно пристосований для зростаючих потреб Мистецької галереї і записаний фундаторами на КУМФ. Правда, для запевнення довготермінового існування Канадсько-Української Мистецької Фундації, фундатори спочатку мали намір записати новий будинок Світовому Конгресові Вільних Українців, з умовою, що СКВУ зобов'яжеться запевнити безкоштовне приміщення для КУМФ і її мистецької галерії та й взагалі буде піклуватися її далішою долею. На щастя, з простих юридичних причин, вийшло на-

впаки: новий просторій будинок на вулиці Блюр записаний на КУМФ, а прибутки з оренди комерційних приміщень на першому поверсі не лише забезпечують основні кошти її просперування, але й уможливлюють безкоштовне приміщення для канцелярії СКВУ й торонтського відділу Комітету Українців Канади.

В суботу 7-го квітня 1979 року духовники української православної і католицької Церков спільно посвятили новий будинок КУМФ і з того часу він став, поруч Інституту Св. Володимира, найактивнішим центром українського культурного життя не лише в Торонті, але й у цілому світі, мабуть, включно з столицею „суверенної“ України Києвом.

Дещо про фундаторів

І тут потрібно сказати бодай кілька речень про тих, хто уможливив це чудо. Панство Ярослава і Михайло Шафранюки завжди належали до тих радше рідкісних наших підприємців, які ніколи не вдовольнялися своїми значними успіхами у торговельній ділянці. Приїхавши після війни до Торонта аж через Аргентину, вони своєю пильною працею досить скоро розбагатіли, але ще скоріше почали щедро підтримувати численні в той час українські культурно суспільні почини. Досить заглянути на сторінки перших чисел „Нових Днів“ чи „Молодої України“ на початку 50-их років, щоб переконатись, що ще в той час п-во Шафранюки не завагались дати свою фінансову підтримку й цим „контроверсійним“ для більшості тодішньої нашої еміграції виданням. А для цього треба було мати відвагу й справжнє всеукраїнське виховання.

Тож правду писав наш відомий журналіст А. Курдідик, що Шафранюки „стали не тільки зразковими бізнесменами своєї бранжі, але й зразковими громадянами, яких видно було на кожній українській імпрезі (зі скромності, не конче у першому ряді! — М.Д.) та яких жертвенна рука з ентузіазмом, майже невідомим у наших професійних і торговельних колах, підтримували кожний український почин і кожну нову та творчу ідею“ („Канадський Фармер“, 9 квітня 1979 р.).

Не дивно, що з наближенням до пенсійного віку (це вже не таємниця) п-во Шафранюки вирішили записати своє майно на Мистецьку фундацію, яку й самі заініціювали. А може й дивно — і за це більша їм шана! — бо більшість тих, хто спроможний піти їх слідами, мабуть, ніколи не рішаться на подібний вчинок...

— Скажіть, будь ласка, як у Вас виникла ідея створення такої Фундації? — запитав я пана Михайла.

— Ми завжди шанували образотворче мистецтво, в нас була колекція понад 200 картин, місце яким у картинній галерії. В нас велика мистецька бібліотека. Після перенесення галерії „Ми і Світ“ до Ніагара Фаллс, в Торонті настав застій в українській мистецькій діяльності. Потрібно було заповнити цю прогалину відповідною мистецькою галереєю...

Первоієрарх УКЦ Кардинал Йосип Сліпій під час відвідин Фундації в 1975 році; розмовляє з фундатором М. Шафранюком.

Життя цілковито підтвердило ці думки Михайла Шафранюка. Продовж 10-ью років діяльності Фундація влаштувала в своїх приміщеннях приблизно 150 мистецьких виставок, серед них, може, найрепрезентативнішу Світову виставку українських мистців (вересень—жовтень 1982), в якій взяло участь біля 90 мистців з дев'ятьох країн, в тому й мистці-модерністи, які недавно прибули з України. Хоч для мене потреба таких широких і коштовних виставок не переконлива (на виставці кожний мистець-учасник був репрезентований переважно тільки однією картиною), проте виставку інспірували наші мистецькі об'єднання і відбувалась вона під патронатом Світового Конгресу Вільних Українців, тож видно, що широкомасштабністю в цих справах захоплюється більшість українців. На цю виставку було багато захопливих статей у нашій пресі, були й прихильні замітки в англомовних газетах. Але найціннішим здобутком тієї виставки став технічно досконалій кольоровий каталог, зредагований Святославом Гординським.

Другою щодо важливості й оригінальності виставкою КУМФ була виставка 83 мистців з 29 етнічних груп, влаштована з нагоди 150-річчя Торонто. Вона відбулася 1-го й 2-го грудня 1984 року. Цю виставку відвідало кілька тисяч осіб, на жаль, переважно не українців. З нагоди виставки видано також багатокольоровий каталог, хоч і не такий показний. Частину коштів на влаштування обидвох цих виставок одержано від канадських урядових чинників.

З інших більших та успішніших виставок треба згадати бодай виставку Юрія Соловія, ретроспективну виставку Якова Гніздовського в 1983 році й ювілейну виставку Мирона Левицького восени м.р. Зрештою, галерея має свою власну постійну виставку яких 300 картин і скульптур понад 40 українських мистців і відкрита для відвідувачів кожного дня (крім середи) цілий рік. Дотепер галерею відвідало понад 150 тисяч осіб, зацікавлених образотворчим мистецтвом. КУМФ як неприбуткова мистецька установа має всі привілеї онтарійських мис-

тецьких галерій та музеїв. Важливою часткою діяльності КУМФ є також доповіді і конференції, які тут відбуваються часто.

День у житті КУМФ

Поскільки мені відомо, нині КУМФ не має боргів, але й не має спеціального капіталу. Вона існує й веде всю свою працю за рахунок безкоштовного пріміщення, а ще більше за рахунок добровільної щоденної праці її обидвох фундаторів — Ярослави і Михайла Шафранюків. Фундація має деякий прихід з членських внесків, з комісового від продажу картин, зі вступного й пожертв від громадян, але до цих „прибутків“ фундатори кожного року доплачують на втримання КУМФ від 20,000 до 30,000 доларів. Тож недаремно українське Торонто називає КУМФ просто — галерея Шафранюків й не дуже турбується її фінансами. Щоденна добровільна й безоплатна праця голови Дирекції КУМФ починається замітанням і чищеннем галерії (з чотирьох кімнат), плянуванням виставок, розвідуванням картин, далі йде писання листів, телефонні розмови, приймання відвідувачів, скликання засідань Дирекції і все інше, конечне для утримання галерії на добром рівні. Звичайно у цьому допомагає йому добровільно дружина Ярослава, деколи інші директори й очевидно платні працівники, яких буває двох.

Каже пан Шафранюк: „Трудно розказати про мою роботу в галерії тому, що роблю її з ентузіазмом і з великою приємністю. Час при праці в галерії біжить дуже скоро й дає багато внутрішнього задоволення“.

Декілька висновків

Треба сказати, що лише деякі виставки визначних і дуже відомих мистців приносять матеріальну користь для КУМФ. Більшість виставок — дефіцитні. Причина, на мою думку, в тому, що ті ви-

ставки закоротко тривають й нерозголошенні як слід заздалегідь. „Нові Дні“, наприклад, ніколи не отримали вчасно ані оголошення про якусь виставку для поміщення в журналі, ані пригадки-запрошення на виставку. Воно й не дивно, коли зважити, що кошти оголошень, друк запрошень, поштову оплату, навіть прийняття для гостей зобов'язані покривати самі мистці, які звичайно не мають грошей, ані досвіду й таланту на такі речі. Правда, за залі, світло, працю при влаштуванні, пильнування виставлених експонатів — мистці не платять, але зобов'язані платити на потреби Фундації 20% комісового від продажу картин, що й зрозуміле. Тож через погану або неіснуючу рекламу тратять мистці, тратить і Фундація. Тому потрібна, на мою думку, якась основніша реорганізація.

Здається, що зарадити цьому лихові було б можна через збільшення платного кваліфікованого персоналу, який на певних умовах взяв би відповідальність за плянування на дальшу мету й перебрав би деякі обов'язки, які досі падали на переважно позамісцевих мистців, чи й на голову Дирекції.

Як довідуємося, найближчий плян КУМФ — це завершення 10-річної діяльності виданням великої розміром ілюстрованої книги, з численними статтями на мистецькі теми. Який жаль, що ця книга досі не вийшла, бо якщо б вийшла, не мусів би писати свою статтю, а взяв би готових дві чи й три, написаних мистецтвознавцями.

Плянується також побудова ще одного поверху будинку КУМФ та організація Українського образотворчого музею в повному значенні цього слова. Потреба такого музею в Торонто велика. Вже тепер є кілька записів мистецьких колекцій на Фундацію. І як прийде час реалізувати їх, то площа, якою розпоряджає Фундація, виявиться знову невистачальною. Новий поверх на 15.000 квадратних фітів коштуватиме приблизно пів мільйона доларів. Національний Музей Канади правдоподібно покриє частину коштів будови, а частину покриють фундатори КУМФ.

Турбуючись долею КУМФ, відомий в Канаді редактор Ол. Підгородецький ще в 1977 році писав: ....Але якщо б ми пробували поглянути на ці справи з перспективи майбутнього, то наші радісні думки почнуть переплітатися з сумними висновками. Бо ж чи буде кому, скажім, за 100 років нашою фундацією піклуватися?“ І з патосом відповідає: ....Треба, щоб по стінах Мистецької Галерії мандрували тіні народних трибунів — Наливайків, Кармелюків, Довбушів, тіні таких мучеників, як Кальнишевський та борців за честь народу, так старших як і нових...“*

Мені ж здається, що справжні фундації існують не на те, щоб ними піклуватися, а щоб вони піклувалися кимсь чи чимсь. З перспективи десяткох років можна зробити сміливий висновок, що саме такою справжньою Фундацією якщо ще не стала, то напевно стане Канадсько-Українська Мистецька Фундація ім. Я. і М. Шафранюків.

Фрагмент з відкриття виставки для відзначення 150-річчя Торонто.

Я не хочу вказувати нашим мистцям чиї тіні мають мандрувати по стінах галерії мистецької Фундації, ані як і що мистці мають малювати. Вони ж не діти й живуть в країнах вільного вибору. Я лиш дозволю собі закінчити цю статтю словами сеньйора-патріярха нашої журналістики ред. Івана Кедрина:

Всі ми маємо пошану і сантимент до народного мистецтва, до вишивок, писанок, інкрустованих і різьблених тарілок та скриньок, до народної ноші, так само, як маємо пошану і сантимент до народної музики і пісні. Але творчість мистців-маллярів і скульпторів, оперта на фаховій освіті, хисті і праці, це вищий щабель мистецтва, так само, як вищим щаблем є творча композиційна музика. Ми користаємося народним мистецтвом, як також народною ношою і піснею для пропагандивних цілей серед чужомовного суспільства, для широких кіл чужинецьких глядачів і слухачів. Але для чужинецької, в даному випадку канадської інтелектуальної еліти — свідоцтвом української культури буде музей-галерея образотворчого мистецтва. Тому така установа варта того, щоби її всебічно підтримати — морально і матеріально, бо це насправді велике діло, що його вчинили отих двоє меценатів у Торонто з гуртом їхніх приятелів та однодумців.”**

* Українсько-Канадська Мистецька Фундація, „Новий Шлях“, 1-8 січня 1977.

** Свідоцтво культури. „Свобода“, 16 червня 1976.

Перший будинок КУМФ на вул. Блюр ч. 2395 Захід.

Юрій СОЛОВІЙ

ОДИН ІЗ „БІЛИХ КРУКІВ“ — КУМФ

(Канадсько-Українська Мистецька Фундація — з нагоди декади існування)

Культурний клімат у світі і в нас; фрагменти

Минулого грудня-січня американська телевізія пересилала серію програм „Англійські замки і палаці та скарби в них“. Приблизно в тому ж часі на мистецькому ринку з'явився образ італійського мистця Мантені (Andrea Mantegna, 1431-1506), який закуплено за суму понад 10 мільйонів американських доларів. Також у поточному сезоні Музей Гугенгайма в Нью-Йорку купив за кілька мільйонів доларів скульптуру румунського мистця-модерніста Бранкусі (1876-1957). На Заході мистецькі об'єкти з різних періодів та культур постійно з'являються на ринку і йдуть „під молоток“ або „міняють руки“ різними торговельними дорогами. Ціни завжди сенсаційно високі, але публіка до них вже звикла і менш хвилюється, між постійним коливанням цін м'яса, ярини, овочів...

Говорити про „скарби в англійських замках і палацах“ — нічим не перебільшено: між різними якісними „дрібничками“ тут старовинні рукописи і книги, порцеляна, гоблени, текстильні вироби, меблі, вироби з шляхетних металів (все це з різних світових майстерень), а серед них зустрічаємо й „старих знайомих“ — Рафаеля, Гольбайна, Рембрандта, Ван Дайка і менш популярних, але високоякісних мистців.

Коментарі здивовані. Хіба, може, варто відмітити, що Англія в Західній Європі не виняток.

**

Гортаючи сторінки монографій (культур і мистецтва у світі) — серце мліє, порівнюючись, бо нашій убогості не бачиться меж. Коли у відповідних колах відмічається цю трагедію — начастіше настрапляємо на простеньку відповідь: „це тому, що ми бездеревні“. А в дійсності, саме навпаки: творення мистецтва (і культури) залежить насамперед від наявних в нації вируючих динамічних ідей візіонерських маштабів, з чого державне самоусвідомлення — це нормальний і конечний крок.

Та наш творчий ґрунт був століттями пісний і за nedбаний, виняткові індивіди, як Гоголь, ішли добровільно „на експорт“, перетворивши цілу країну у відсталу провінцію. Втративши верству, яка б племкала апетит і розуміння для культурного росту, не маючи значнішого урбаністичного елементу — заможних міщан, які теж дбали про престиж роду, цеха, міста, — нам залишився корінь: село, — селянин, культурні потреби якого були диктовані й обмежені рівнем освіти й економією. Віхою на даху нашого національного „добробуту“ були „вінці ковбас і пуди сала (мотив у творах Уласа Самчука). В пісенності, яка творилася на окраю конеч-

ного життю заняття, або якогось ритуалу (обряду), відзеркалюється талант нашого народу і тут ми найсильніше вийшли і все ще входимо, бо видатки на писання віршів — олівець і папір — не рівняти з видатками скульптора, мальяра, симфонічного ансамблю або електронної апаратури, конечної для творення нової музики і театру: пісня творилася і жила в устах народу, як сказано, без жодних перебоїв в економії.

**

Хоч питання культурного заангажовання нашої громади розглядається частіше — криза нас не покидає: Наш ринок мілкий і для більшості навіть престижевих мистців не існує (хоч і зустрічаємо захоплення дописувачів чи пак дописувача, для якого успіх на цьому ринку є показником мистецької, що свідчить про загрозливу нестійкість критеріїв); зацікавлення нашої публіки мистецтвом — епізодичне, у 80-их роках (!) наш автор „чванився“, що його читачі просять дописів на теми модерного мистецтва. Назагал нібіто позитивне явище, коли б ці читачі не чекали на дописи нашого автора, а самі поцікавились пишним матеріялом у тутешніх — навіть дрібних — бібліотеках... Не бачимо потреби наводити на цьому місці прізвище автора чи місце та час його публікацій, бо не автори, а існуючі ситуації варти у цьому огляді. Зрештою, це не є „страшно оригінальні“ думки, а радше з категорії Vox populi. Наші мистецькі перспективи затъмарені. Університетських педагогів і студентів, політиків і журналістів та інших інтелектуалів не часто зустрічається на мистецьких виставках, навіть тих, що щось обіцяють для інтелектуального шлунка.

Не зважаючи на матеріальні успіхи батьків і участь нашої молоді в найкраїших світових освітніх установах — обтрястись з „психологічного села“, з культурно творчого безсила (чи пасивності!?) нам страшенно важко, ми все ще в економічній гіпнозі старих маштабів (непевність), все ще тупуючи перед писанкою і народною піснею, що в нашій народницькій душі посідає місце феномenalного культурного досягнення.

Чи прийшло кому на думку, що період Великодніх Свят є традиційним повторенням „катастрофи“, коли писанки викочуються на світову арену з усіх сторін, і коли критичний чужинець, на зацікавленні якого українськими справами нам найбільше залежить, може зловити нас „на гарячому“, що ми не встані нібіто нічим іншим „пописатися“?

Написавши це помічення — я дебатував із своїм сумлінням, чи варто це публікувати, зваживши нашу незавидну долю і наші назагал хороши — хоч безголові — наміри, але промовчуванням ран — не гойтесь організму. Все ж таки, хоч наш клімат скований морозом, тут буде мова про появу кількох криголомів, а зокрема одного, з приводу особливої нагоди.

Відкривають нові двері

Напрямки і зміст громадських акцій говорять про потреби і зацікавлення громади: крім харитативних і освітніх акцій (додаймо сюди і церковні справи) — наукові установи з національно-історичним духом та збереження зразків народного мистецтва, сюди довезених або вже тут створених, були у нас центральними. Все інше з орбіти культури було здане „на Божу ласку“. Та за останніх кільканадцять років ця ситуація дещо міняється (тут будемо „обстрілювати“ лише поле образотворчого мистецтва), чому посприяла поява кількох інституцій: Український Інститут Новітнього Мистецтва в Чікаго, Мистецька Галерея і Музей в Ніагара Фаллс, і Канадсько-Українська Мистецька Фундація (КУФМ) у Торонто.

Роблячи певні висновки на підставі доступних мені публікацій, Мистецька Галерея і Музей в Ніагара Фаллс, заложений подружжям Колянківських, зорієнтований на репрезентацію одного мистця — Василя Курилика, виключаючи таким робом з рамок програми дебати, заінтоновані в цьому і наступному розділах.

Коли Інститут у Чікаго обмежив свою програму, про що сама назва говорить, Фундація в Торонто є всеукраїнською інституцією без визначених мистецько-ідеологічних рамок. Є ще й інші різниці між цими установами: Фундація в Торонто репрезентує праці лише українських мистців; Інститут у Чікаго виставляє твори мистців-новаторів інших національностей (це з огляду на вимоги муніципальних і державних культурно-допомігових установ).

Обі програми (Фундації і Інституту) мають позитивні і негативні моменти: виставки чужинецьких мистців, яких праці можна побачити в неукраїнських галереях і музеях, затъмарюють особливий характер інституції, що в загальній, торгівлею маніпульованій, панорамі рідко помічається, — коли виключно національна і політично географією обмежена настанова, з огляду на мале число якісних мистців, загрожує цьому культурному кораблеві мілизною. Це негативи. До позитивів належить самий факт заіншовання, а згадані застереження загрози слід, мабуть, розглядати індивідуально кожну зокрема.

Поскільки цією статтею хочеться оцінити і відзначити 10-літній ювілей КУФМ у Торонто, яка стала з ініціативи подружжя Шафранюків, — справа Інституту в Чікаго відкладається для іншої нагоди. Але тому, що всі три згадані установи у нас є „білими круками“, логіка і сумління вимагали їх поруч відмітити; якщо в „широкому світі постали подібні організації і установи, про які дотепер не чулось, просимо зrozуміння і вибачення.

В Нью-Йорку діє від часу постання Об'єднання мистців українців в Америці (ОМУА) галерея „чистенька, але високо, на четвертому поверсі“. В цьому місті чимало галерій першого рангу поселились високо на поверхах і це не паралізує їхньої

РОМАНТИКА ТВОРЧИХ ПОШУКІВ

(Нотатки про сучасного українського
художника Івана МАРЧУКА)

діяльності; обмежена до нашої громади популярність галерії ОМУА — це вислід виключної орієнтації на нашу публіку, доступу до неї кожного українського мистця і брак використання засобів реклами, навіть безкоштовної. Ця галерія виникла з професійно-чехових мотивів. Тут же мова про ініціативу іншого порядку — ззовні, про ініціативу людей і родин, які з глибокого переконання і розуміння не завагалися теж глибоко сягнути до власної кишені (як у США Мельоні, Гетті, Рокефелери, Вітні, Гіршгорн і багато інших).

До згаданої трійки можна б, евентуально, зарахувати Український Інститут у Нью-Йорку, де теж відбуваються виставки образотворчого мистецтва, але дотеперішня імпровізація в цій ділянці (де вона найменш побажана) переконує про доречність почekати і спостерігати.

**

Про Торонто починають говорити в світі, бо це місто перетворюється на очах в світову культурну метрополію: маючи українську культурну установу з програмою КУМФ'у в добром стратегічному розташуванні, ця ситуація відкриває нам нові можливості, які слід взяти до уваги і відповідно оцінити.

В Торонто, як у кожному великому центрі, культурне життя кипить і за всім стежити стає дуже трудно. В таких обставинах невдалі акції інституцій (галерій, культурних центрів і навіть музеїв) — можуть їх погубити. Популярність приходиться здобувати постійною поінформованою кропіткою працею, уважними й обережними рішеннями, ввесь час тримаючи палець на культурному живчуку оточення.

Не мавпуючи, не наслідуючи нікого (цим не зачепчуються користі з досвіду інших), ідучи власними дорогами, інституції обговорюваного тут типу повинні відчувати потребу і навіть обов'язок відкрити та внести в культурне життя місцевости, країни, світу якісь дотепер невідомі, маловідомі чи незрозумілі факти. Коли програма української установи приймає певний напрям — презентація і презентація українських культурних досягнень, наших ідей і творчих концепцій, оминаючи різні ямі та провалля на цьому шляху, повинна стреміти до мір найвищого порядку.

В наступному матеріалі зупинимось на питаннях і справах біжучого дня. Відкидаючи при оцінці об'єктів і подій у мистецтві форму панегіриків, мильозвучність якої так добре надається для відзначення ювілеїв, — розшифруванням прототипів складників нашого культурного клімату в зіставленні з фрагментами багатого культурного тла, ми бажали наголосити вагу нових можливостей у нашій дійсності на еміграції під цю пору.

(Закінчення буде)

**

З усіх європейських країн Ісландія стоїть пропорційно на першому місці щодо числа книгарень. Це, мабуть, спричинене тим, що в Ісландії 79 днів в році заборонені телевізійні передачі.

Змалечку зріднився з квітами і травами, з усім, що цвіло й перетворювало обійстя на казкове диво.

...Рученята тягнуться до пелюсток. За якусь мить їх повна жменя: і жоржини, і жовтої ружі. Для Іванка то своєрідні фарби.

У центрі древнього Києва тепер він має власну майстерню. Стрімкі сходи нагору. Крок, два крохи до світла, до картин, щоб відчути, як вчащається серцебиття, а кров, здається, пульсує з космічною швидкістю!

Осінь. Стрімко вихоплюється на вершечок кленів і тече золотим дощем щедро, не жаліючи барв. Мріє вранішнім туманом над рікою. Жаріє розписаним намистом шипишини і глоду по Дніпрових берегах. Для художника — це пора, коли чарівна природа дарує мистецеві осяяння, леліє загострене чуття, проливає свою благодать на чисте серце.

Ніжні, ліричні, як осінь, і картини Івана Марчука. Художник ніби передає свої сокровенні почуття глядачеві. Малюнки його різновіковорі. Ось, наприклад, чорний колір. Це — таємниця, це корені, що йдуть у ґрунт, звідки і народжується, здається, саме мистецтво.

— Пам'ятаю свої дитячі роки, — говорить Іван Марчук. — Мереживо інею на землі, на деревах, а із саду — стиглий запах осінніх яблук, сонячних, жовточорвоних...

Тиша переповнювала дитячу душу, сипала снігом на принишке село, сяяла добрим і пречистим світлом у вікнах кожної оселі. І мамин голос так само тихо жебонів казку, заколисував співаночкою. Довгі зими бавили хлопчика барвами квітів на килимі, витканому батьковими руками.

Звідки ж у сільського хлопця така безмежна любов до малювання, що змусила взяти до рук олівець, а пізніше пензель? Талант — ось таємнича сила, яку він відчував і яку не міг пояснити.

Народився Іван Марчук у селі Москалівці в Галичині 1936 року. Школярем омріяв своє майбутнє. Вступив спочатку до Львівського училища прикладного мистецтва ім. І. Труша на відділ живопису. Пізніше продовжив навчання на керамічному відділенні Львівського інституту прикладного та декоративного мистецтва. У 1965 році приїхав на роботу до Києва.

Перші самостійні твори Марчука — керамічні. Іванові підкорилася глина. Древній природний матеріал у руках мистця перетворювався на довершені твори. Посередництвом глини (а точніше, суміші, рецепт котрої винайшов сам) автор висловлював усе глибоке, істотне, те, що його хвилювало.

У майстерні Івана Марчука.

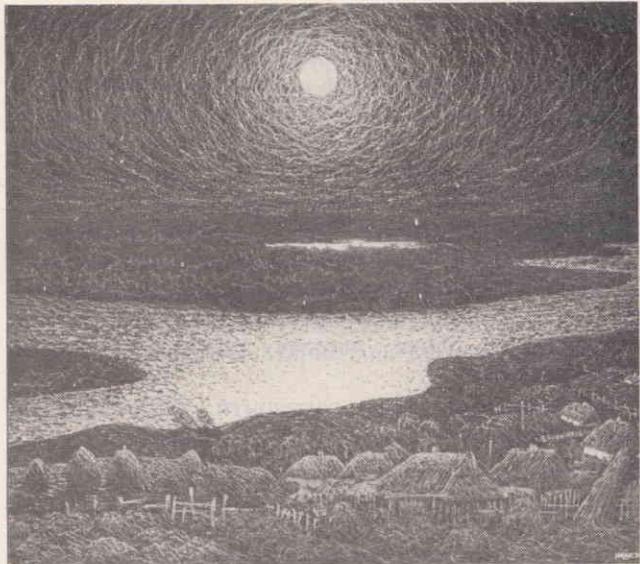
„Голос моєї душі“ — під такою назвою об’єднано найбільший цикл малярських робіт Івана Марчука. Твори наповнені філософським змістом. Ось дерево-людина. Стовбур, віття, корона нагадують тулуб, руки, кровоносні судини. Так ототожнюються зв’язок людини і природи. Або сценки, вихоплені з повсякденного життя: сільсько-гospодарські роботи, моменти відпочинку, свят. Багатоголосям відлунюють алегоричне полотно „Спустіле гніздо“, картини-роздуми „Зазираючи вперед“. „Де ж істина?“.

В іншому циклі робіт — „Цвітіння“ — художник пише квіти взимку. З уяви. Вгледимось у „Червоне цвітіння“, „Білі маки“, „Квіти моого дитинства“. „Польовий букет“. Картини примушують тривожитися за долю пташини, краплини роси, травиці... Червоні маки... фіолетового забарвлення. Такий протест квітів викликаний дисгармонією від нерозумного втручання людини в світ природи. „Пісня жайворонка“, як і більшість полотен, здається, наповнена звуками. Вражає пластичність композиції, піднесеність, ліричність зображеного.

Третій цикл робіт майстра — „Пейзажі“. Полотна зачудовують краєвидами. На одному з них художник натхненно виписує „Сонячну зиму“ — золоте яблуко, як сонце, на стежці, що нагадує сувій розгорнутого полотна. На іншій картині — місце проміння торкається сонної морської води.

Філософський підтекст притаманний кожному малюнку. Їх автор не лише милюється прозорістю волинського озера, призахідним багрянцем сонця у селі, гармонією степу і моря. Утверджується велич і незнищенність природи, звучить гіми щоденному святу життя.

Пошуки нових панорам, небачених кольорів із запахом скошеної трави, передують народженню твору. Художника марна справа шукати в місті.

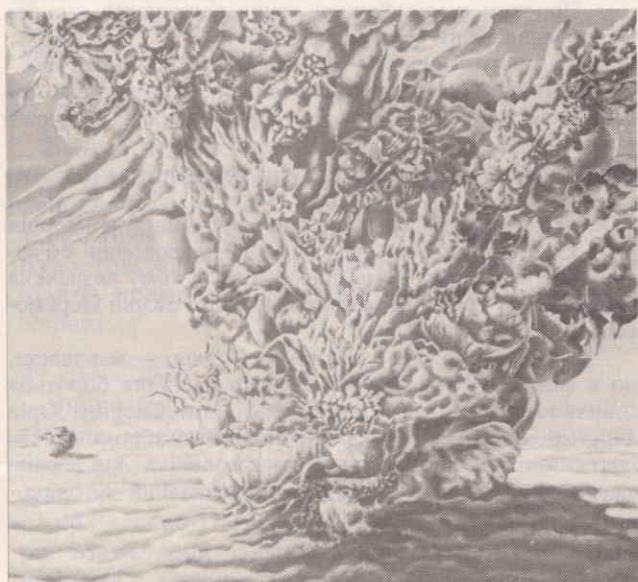

Іван Марчук. „Літній вечір“.

Як і в дитинстві, досі ноги невтомно йдуть по найчистішій росі.

Четвертий цикл — „Портрети“. Точність у передачі рис обличчя — надзвичайна. Автор акцентує увагу на виразі очей. Фон добирає так, що глядачів не важко вгадати, чим займається та чи інша людина. Ось портрет відомого хірурга Миколи Амосова. Чіткі лінії, спілучо-блі до синяви стіни. Зосереджений погляд, напружена думка вченого й письменника. Такі ж виразні портрети авіаконструктора О. Антонова, поетиси Л. Скирди.

Мистець відчуває, що жодна з таємниць світу не зрівняється з найпрекраснішим явищем природи — матір’ю та дитиною. Почуття до них святе. У картинах за мотивами поезій Т. Шевченка „Нічого кращого не знаю, як тая маті молода з своїм

Іван Марчук. „Казковий натюрморт“.

дитяточком малим... "художник возвеличує жінку-матір".

Івана Марчука називають „драматургом живопису“. Про художника багато пишуть, його твори експонуються на виставках. Кераміка Івана Марчука прикрашає приміщення інститутів і шкіл, карбування — станцію метрополітену в центрі столиці України, картини — готель „Україна“ в Москві. Рідкісна техніка виконання творів — одна з характерних ознак марчуцівського письма. Тоненькою ниткою снується фарба, створюючи чудову гармонію складної барви, щоразу додаючи рисункові неповторності.

Відкриваються нові горизонти національного живопису. В сузір'ї сучасних художників України світиться ім'я Івана Марчука.

**Олена КРАСИЛЬНИК
ДОРОГИЙ КОРАН**

В західньонімецькому місті Кельн відбулася сауді-рабська виставка, на якій гайдельберзький видавець Петер Мак представив громадськості примірник факсиміле османського розкішного Корану. З XVI-го сторіччя примірник факсиміле Корану коштує 50,000 західньонімецьких марок. Том оригіналу Корану перевбуває у власності музею ісламу при Закладі Пруської культури в Берліні. Як і оригінал Корану, примірник передруку вагою 16 кілограм і розміром 50 x 36 см із 666 сторінками. Передрукований Коран набувають колекціонери й бібліотеки Близького Сходу. Тираж 980 прим.

ВЕЛИЧНІСТЬ

Віденський тенор Лео Слезак (1875-1946) повертається з гастролей. Він співав тоді „Пророка“. На кордоні два митники перевіряли його багаж. Раптом митники оставили, потім стали на струнко і відсалютували. Один із них промірив:

— Примусимо нам вибачити, ваша величність, що ми потурбували вашу величність.

— А, нічого, нічого. — відповів Слезак милостиво.

У картоні, який митники перевіряли, була корона, яку надіває собі на голову Йоган фон Лейден в опері „Пророк“

ЮРІЙ ПЕРЕМОЖЕЦЬ СЬОГОДНІ

Одного разу британський політик Вінстоун Черчіл (1874-1965) промовляв на святкуванні роковин об'єднання артилеристів. Тема промови була йому визначена відповідно до традицій об'єднання, тобто „Юрій Переможець і дракон“.

— Юрій Переможець, — говорив Черчіл, — мав щастя, що в свій час убив дракона. В наш час така боротьба закінчилася б з зовсім іншим вислідом. Спершу Юрій Переможець мусів би скласти всю свою зброю. Потім було б запрошено дракона на конференцію. А у висліді всього правдоподібно уклади б торговельний договір.

**

Половину життя руйнують нам батьки, а другу половину — діти.

Лис Микита

ЛЮДИ — ПОДІЇ — КОМЕНТАРІ

Микола КОЛЯНКІВСЬКИЙ

ТАК БУДУВАЛИСЯ ФУНДАМЕНТИ

(Продовження з щоденника)

1 січня 1981

Ось вже проминає перший день Нового Року. Нікого в нас не було. Вранці ми були на Службі Божій у Французькій церкві. О. зробила добрий обід з вином від д-ра Стецькова. Вони тепер в Акапулько. Я щось злегка простуджений. Ми не могли запалити авта. Покликали Онтаріо Мотор Ліг. Потім купили нову батерію.

3 січня 1981

Вчора була в нас одна пара — проф. Вотерлу університету. Ввечорі були в Бофало на вечері у п-ва Стасюків. Там був її батько 90-річний професор музики Осип Залеський. П-во Д. дали на галерію 25.00 дол.

Телефонувала п. Калина Поритко з Інституту Модерного Мистецтва з Чікаго, що надішло розрахунок-зплату за наші книжки. Вибачалась, що не зробила цього вчасніше. Також дзвонила п. А. Макух з Бофало, що зібрала для нас 300.00 дол. на опал. «Так дбає про нас добрий Бог і Його Пречиста Маті.

Дуже холодно цими днями — рекордово. Тут в Онтаріо в нас біля 25°Ц. морозу, а на півночі сьогодні — 43°Ц.

4 січня 1981

Вночі на сьогодні була ще ніколи досі не нотованна в цьому дні температура у Торонті, — 32°Ц.

Ми їздili сьогодні на Сл. Божу до нашої церкви в Торонто, до о. М. Блаженика. Під вечір був телефон від о. прот. М. Гринчишина з Вінніпегу. Заповів, що приїде до нас з двома жінками, (маті і донька), які хотіли б допомогти музею. Це буде 30 — 31 січня.

5 січня 1981

Хоч і понеділок, то ніяких листів не було. Ми все таки зуміли сьогодні заплатити мортгедж на 8 січня. Їздili до Вірджил, до Ніагара-он-де-Лейк. Дивилися на замерзлу Ніагару. Оля вже сьогодні підготовляла на завтрашній Свят-Вечір вечерю.

6 січня 1981

З почати прийшло 189.00 дол. О. зробила смачну вечерю: борщ з вушками, вареники з грибами, оселедець в городині, узвар, кутя. Ми дзвонили до

„НОВІ ДНІ“, квітень 1986

С. з поздоровленнями зі Святами і ім'янинами. Вони сказали, що їм прислали „Літ. Україну“ з 9 грудня. Там є наше фото і інтерв'ю зі мною.

8 січня 1981

Далі тривають сильні морози. Я сподіався дістати на Свята трохи грошей, але приходять тільки карточки, і то їх не багато. Заплатив ще найнеобхідніші рахунки, але немає грошей для друкарні. Не можу видати останнього числа „Ми і Світ“ за 1980 р. Все ще чекаю чуда. Але вже не стає надії. Щоб не думати, годую птиці. Вони дуже біdnі в цю важку зиму. Кидаю їм хліб і думаю, що сказав Спаситель: „Глядіть на птиці“. Ми справді такі, як вони. Чекаємо на те, щоб хтось кинув кусок хліба.

9 січня 1981

Прийшло з Бофало зібраних від наших приятелів 500.00 дол. на опал для музею і 50.00 дол. від п. М. Мельничука з Торонта, і стало легше на душі. Почав приготовляти матеріал і видрукую останнє число „Ми і Світ“ за 1980 р.

Надійшов також лист від Ростислава Б. Дякує за добре слова, які я сказав про нього у „Л.У“. Він був дуже пригноблений. Написав зі Львова о. Кладочний, також писала Таня. Видно, що треба було там нам бути.

10 січня 1981

Субота. Була в музеї група студентів-драми з Ніягара коледжу. Приготовляють інсценізацію з життя Василя Курилика. Дивилися на фільм „Мейз.“ Професор купив „Українського Піонера“. Дуже вони змерзли. Написав для „Ми і Світ“ статтю-апель почати збірку „Ювілейного Допоміжного Фонду Музею Курилика“ з нагоди 90 річчя поселення української еміграції в Канаді.

13 січня 1981

Їздили сьогодні до Торонта, завезли частину матеріалів до „Ми і Світ (листопад-грудень).“

Сьогодні я дуже пригнічений тими писаннями, перекручуваннями моїх слів, інсинуаціями. Я знаю, що все це робиться навмисне, щоб мене витрутити з рівноваги, яку я зберігаю, щоб спровокувати до виступів, заяв тощо. І сиплететься з кожного боку. Я написав з цієї нагоди дуже всепрощаючого Фейлетона „Про собак і село мое рідне“.

16 січня 1981

Був телефон від молодого кінопродуцента, що хотів би приїхати й поговорити про можливості продукції фільму з „Страстей Христових“. Телефонично замовив книжку Карл Черленг, голова музичного департаменту Лютеранського коледжу з Ріджайни. Він бачив книжку — захоплений. У музею була обожателька Курилика п. Діяна Мкгарді з Торонта. Купила „Ст.Хр.“

20 січня 1981

Важливий день сьогодні. Відбулася інавгурація нового президента США Р. Регена. През. Джіммі Картер встиг ще завершити свою президентуру звільненням з Ірану після 444 днів ув'язнення 52 американських дипломатів. Сьогодні вночі вони вже приїхали до Вісбадену.

Ми мали сьогодні несподіваних гостей Орисю Жмуркевич-Антонович з Чікаго нашу приятельку з чоловіком Борисом, з сином Томою і двомісячною донею Анною-Марією. Прийшов короткий лист від єпископа Мирослава Марусина.

21 січня 1981

Сьогодні був телефон від Роджера Янга. Сказав, що наша справа розглядається в Альберті і він мав уже лист від заступника скарбника провінції. Також через послів є в контакті з особою, відповідальною за музей в Альберті. Крім того він говорив ще з мейором м. Ніягари Томпсоном та сказав йому, що є велика правдоподібність, що ми продамо колекції до Альберти, якщо місто не поробить негайних заходів, щоб цьому запобігти. Він є в постійному контакті з ними. Розмовляв з менеджером міста, Стенлі Прайсом, клерком Колінсоном, і, очевидно, з мейором. Вони сказали, що не хотіли б, щоб колекції покинули Ніягару. Мейор сказав, що поставить цю справу на одне з найближчих закритих засідань Міської Ради та зорієнтується, чи може мати більшість радників. Все це для нас добре відомості і дали трохи надії. Дякувати Богові.

24 січня 1981

Їздили до Торонта, я читав коректу магазину і зробив ломку. Це останнє число „Ми і Світ“ за 1980 рік. Був гарний день, добра дорога. Потепліло. Навіть у нас в хаті 50°Ц. (10 град Ф.). Телефонував Т.; обурений статтею в „У.Ж.“ Хоче зареагувати. Маємо і ворогів і приятелів.

25 січня 1981

Були в церкві Пр. Марії в Торолд. Приїхали до музею п. Ріжко з Бофало з тамошнім православним священиком о. Б. Сенцьом з дружиною і донечкою. Вони півтора роки тому приїхали з Варшави. Було також подружжя шкотів з Порт Кольборн. Мають крамницю „здорового харчу“. Він по фаху журналіст.

29 січня 1981

Вчора була п. Христина Стоділка з знайомим і купила монотипію Глущенка. Сьогодні прийшов лист від п. Барбари Козяк, дружини міністра з Альберти. Пише, щоб вислати листа і книжку „Український Піонер“ Курилика міністрові культури. Може вони закуплять книжку для школ. Телефонував з Торонта вже о.д.-р М. Гринчишин. Завтра поповідні приїде з тими панями з Вінніпегу і будемо говорити про музей та можливості допомоги.

З пошти прийшло 100.00 дол. від двох людей з Міннеаполісу, що їх придбав мій приятель Василь Пакуляк*. Справжнім чудом в мене вже назбирається досить грошей на заплату наступного мортгеджу. Є ще чимало додаткових витрат: відсотки в банку, електрика, телефон, сплати боргів в склепах, пошта, висилка журналу і потреба заплатити щось бодай друкарні. Але найважливіше на сьогодні є, славити Бога. Годую щодня птиці. Сотні прилітають на харчування. Хоч дзьобне з них деяка. Це вони зайняли місце нашого гарного кота — Су. Надворі гарно, але знову похолодніло. Вже почали пускати цвіт амариліс і „колачики“ в моїй кімнаті.

30 січня 1981

Були в нас о.д-р Мих. Гринчишин, протоігумен оо. Редемптористів з двома панями Даніельс (українського роду) Дуже цікавилися музеєм, збірками. Хотіли б якось допомогти. Оля приготувала їм дуже добру вечерю. Приїдути ще раз завтра. Простили нас на обід до ресторану, але нам важко вийти в суботу. Телефонував Богдан У.

31 січня 1981

Приїздили сьогодні ще раз о.д-р М. Гринчишин з панями Даніельс. Привезли з собою полуденок, вино. Дивились фільми. Отець передав мені конверту з 500.00 дол. Просив дати на подарунки книжки „С.Хр.“ Джоді Даніельс купила ще дві книжки „Українського Піонера“. Будуть думати, як допомогти музеєві. „Це також клопіт“ — сказав о. д-р Гринчишин, — „не тільки Ваш“.

І так маємо вже чим поплатити рахунки. Справді діється чудо за чудом.

---

* Бл. п. Василь Пакуляк був також добрым і щедрим приятелем-співробітником „Нових Днів“. Про його смерть, що наступила минулого року, ми довідалися спізно. Родині покійного висловлюємо наше глибоке співчуття.

Вічна йому пам'ять — Редакція.

„МАЛА“ АТОМОВА ВІЙНА МОЖЕ СПРИЧИНІТИ ВЕЛИКУ КАТАСТРОФУ

Триста науковців з 30-х країн (у тому числі також із США й СРСР), які два роки працювали для Наукового комітету дослідів проблем оточення, прийшли до висновку, що навіть невеликі атомові бомби, скинуті на 100 міст, можуть спалити 25% всього горючого. Густі хмари диму окутають принаймні на рік атмосферу нашої плянети, абсорбуєть сонячне проміння й спричиняті довготермінове охолодження Землі на кілька градусів. Похолодіння на 3 до 5 градусів на початку весняного сезону призвело б до повної втрати врожаю на території Північної Америки й СРСР, а тим самим до великого голоду тих, що пережили „малу“ атомову війну.

Ніна ТАРАСЮК

ГОЛОС НОВОГО ВТІКАЧА ІЗ СРСР

(Будні „вільних“ людей у Сибірі)

Використавши поїздку на пароплаві „Шота Руставелі“ в грудні 1983 року, Юрій Александров вибрав волю і не повернувся в Радянський Союз, де був профспілковим діячем. Його інтерв'ю частково було опубліковане в журналі „Обозреніє“ і в німецькомовному виданні журналу „Континент“, що виходить в Бонні, в зошиті 4/1984. Нижче переповідаємо цікавіші вислови Александрова.

Юрій Петрович Александров народився в 1941 році в Полтаві, де і вчився. Здобув професію інженера, однак працював шофером, оскільки фізична робота в Сибірі краще оплачується. Працював в селищі Мис Каменський 2500 кілометрів від міста Тюмень. Хоч на еміграції йому і не до вподоби, однак вирішив „мучитись“ краще вже на еміграції і не повернувся з подорожі. Мова йде про втікача, а не емігранта, оскільки в розумінні радянських людей емігрант — це той, що переселяється з вигодою жити за кордон, щоб дома не бунтувався. Таких людей радянська преса і люди називають запроданцями, що запродають себе за вигідніше матеріальне становище. Втікач — це той, хто тікає від гніту в СРСР і хоче проти нього боротись, однак масова пасивність на еміграції затягує його в еміграційне мертвє море і він не в змозі боротись. Тож така істина, про яку всі мовчать, запхавши рот західними харчами і втопивши очі у вітринах магазинів...

В Сибірі жив Александров в місті Рубцовськ. Раніше працював в Алма-Аті і там одружився. Молоде подружжя, що є типічним явищем для радянської системи, не мали де разом жити: не було місця ні в його батьків, ані в її батьків, через малу житлову площину: Друзі написали з Півночі, що геологи знайшли нове родовище нафти і буде будуватися селище. Платня в Сибірі добра, так що можна заощадити гроши на купівлі помешкання, в яке поселяють вже при приїзді. Заробіток Александрова становив 300-350 карбованців на місяць. Квартира була невеличка: 8 квадратних метрів, а кухня спільна для трьох родин. Це так звана комунальна квартира (від слова: комуна).

Працюють в Сибірі 148 годин на місяць. Як підкреслює Александров, будівництво житлових будинків припинено з невідомих йому причин. Однак головний бугалтер і керівник будівельного участку жили не в комунальних квартирах, а окремих, наїйті в окремому домі, який робітники жартома звали „Білим дном“, тобто для партійної буржуазії.

В комунальних квартирах туалету немає — туалет спільній знаходитьсь надворі. Щодо лазнички, чи ванної кімнати — то існує одна лазня в окремому приміщенні, яка відкрита два дні на тиждень: в п'ятницю миються чоловіки, а в неділю — жінки. Холості живуть окремо в гуртожитках: по три особи на 14 кв. м. кімнаті.

У заметіль не працюють під відкритим небом. Сніг і лід розтає в липні, а у вересні знову падає сніг і морозить. Дозвілля жодного нема, бо нема доріг. Лише літаком можна летіти в Тюмень за 2500 км. Влітку можна їхати і пароплавом. Єдиним дозвіллям залишається телевізійна програма. Також гуляння в компаніях у когось на квартирі, або в клубах. Оскільки жінок є дуже мало, так чоловіки в основному п'ють алькоголь і грають в карти. Книги можна взяти в бібліотеці, а газету вголос читає для всіх парторг, тобто секретар партійної організації. Ніхто не задає йому жодних питань, бо всі знають, що нічого нового не скаже.

Літаки літають лише кожен третій день і пасажири записуються в чергу, якщо мають дозвіл на подорож. Щодня літаки не літають через недостаток палива. Пасажирські літакові рейди бувають в кінці кожного місяця.

Всі харчуються в столовій. В магазині можна купити консерву за 60 копійок, але зіпсовану, рис і макарони. Купити м'ясо не має де і Александров не міг згадати навіть, коли востаннє їв. В Тюмені ситуація краща: м'ясо можна дістати на картки. Видають на одну картку її власникам один кілограм м'яса на місяць на одну особу. Це червоного кольору картка, де написано, що власникам цієї карти можна отримати 1 кг. м'яса. На ковбасу карток не виготовляють, оскільки там ковбаси ніякої не буває. Масло можна купити 200 грам на руки для роздачі. В місті Тюмені є ринки, де можна купити молоко, сметану, сир і часом м'ясо. Є і птицеферма де розводять курчат. Перед польськими подіями можна було купити курчат, а тепер „усе йде до Польщі“. Картоплю привозять в такій кількості, що мають люди до листопада, а потім починається макаронне життя. Капусту приділяють 32 кілограмами на рік на сім'ю. Овочі часом грузини привозять до Тюмені і швидко їх розкуповують, але ж в Тюмень 2500 кілометрів літаком!

На запитання, чи слухають люди на Сибірі за кордонні радіостації Александров відповідає: „слухати можна, але не можна дискусію проводити про те, що говорили. Бібісі можна слухати і „Голос Америки“, також „Дойче Велле“, а от радіо „Свобода“ заглушують. Спочатку лунає музика, а потім ідуть слова: „Говорить радіо „Свобода“, а потім лише щ — щ — щ... і наступає свист і тріскотня. Радіо „Свобода“ я ніколи так і не почув, хоч ловив.“ Справжні новини довідуються люди вперше з радіо Бібісі і „Голос Америки“. Про війну ніхто не говорить, бо ніхто війни не боїться, адже і Радянський Союз має що скинути на Америку, якщо Америка скине бомби на Радянський Союз. Однак радянська преса пише про те, що Америка хоче напасті на Радянський Союз.

Александров наголошує, що в комунізмі ніхто вже не вірить, Вірив і він сам, але лише за часів Хрущова, що через 20 років „будемо жити при комунізмі“. Тепер уже погіршало матеріально і ніхто не вірить в ілюзію. Наприклад, один майстер ремонту годинників, з яким Александров позна-

йомився в літаку Москва — Рига, — розповідав, що за часів Хрущова хотів купити будинок, бо були тоді дешеві в Прибалтиці, але коли передавали по радіо, що через 20 років при комунізмі житлова проблема буде розв'язана і дім дадуть задармо — він не купив, а тепер жаліє, ціни високі, і вже неможливо купити.

На питання, чи нудне життя в Радянському Союзі, на Сибірі зокрема, Александров відповів, не є нудним, а лише пропаганда так вбиває психіку і думання що життя стає нестерпним: відверто пояснив „я боявся, що здурію, якась така нездорова і напружена психічна атмосфера“. Видно, що комедія Грибоєдова „Горе з розуму“ — вічна і актуальна. Адже Александров говорив не лише про себе.

ЗНАМЕНІТИЙ ЛЬВІВ'ЯНИН

Українська земля породила і вигодувала великих людей також інших національностей. На жаль, українці такою „родословною“ мало цікавляться, а ще менше над тим працюють. Росіяни, наприклад, подібній темі присвячують велику увагу.

10-го липня 1896 р. у Львові народився Стефан Аскеназе. Перші лекції на фортепіано він мав від своєї матері, яка була ученицею Карла Мікулі. Мікулі ж вчився у Фредеріка Шопена (1809-1849). Отже Стефан Аскеназе міг би претендувати на автентичність, коли пізніше він інтерпретував Шопена. Освіту С. Аскеназе одержав у Відні у школі Еміля фон Зауера та Теодора Поллака. Німецька пресова агенція ДПА (з частим грішком при окресленні східноєвропейських народів та їхніх культур) подала, що С. Аскеназе польсько-єврейського походження. Швидше всього Аскеназе по батькові був вірменського походження (бож у Львові купецькі кола сильно були представлені вірменами), а по матері — єврейського. Але ця тема для дослідників. Фактом залишається, що Аскеназе в першу світову війну був кайзерівсько-королівським офіцером на італійському фронті, тобто подалі від його батьківщини, і після розвалу Австро-Угорщини йому нові окупанти відмовили в польському громадянстві та заборонили повернутися до Львова. Тому він змушеній був вийти в Єгипет, де був учителем у Каїрській консерваторії. В 1927 р. Стефан Аскеназе одержав бельгійське підданство та професуру в тамтешній консерваторії. Під час гітлерівської окупації Бельгії Аскеназе зі зрозумілих причин приховав своє походження і в 1942 р. покинув свою батьківщину. В одному південнофранцузькому селі він пережив безглуздя того часу. А від 1961 р. С. Аскеназе жив у Бад Годесберзі (Західна Німеччина).

Стефан Аскеназе — інтернаціонально відомий піяніст. Він був найстаршим віком піяністом в активних виступах у концертах світу. З непослабною свіжістю закінчував він програму свого турне. Початок жовтня 1985 р. С. Аскеназе розпочав концертами у Баден-Бадені, Відні та Дюссельдорфі й було запланованих таких концертів понад сорок, але Аскеназе помер 18-го жовтня 1985 р. в Бонні. Вечором напередодні його смерті С. Аскеназе дав концерт творів Ф. Шопена в переповнений залі міста Кельн.

Ярослав Зайферт народився 23-го вересня 1902 р. Уже в 20-х рр. він належав до найвизначніших і найулюблених чеських поетів. Його вважають за „патріярха чеської лірики“, хоча в нього є і прозові твори. Відразу після закінчення другої світової війни Зайферт, який чекав на волю і світліше майбутнє, мав велике розчарування. По довгій хворобі, від 1965 р. він знову почав свою діяльність не лише як поет, а й виступав зі своїми політичними маніфестаціями. В 1967 р. Я. Зайферт прилюдно виступив проти цензури, а також проти „боягузів самоцензорів“ деяких його колег. Зайферт послідовно виступав за гуманне суспільство. За це комуністичне керівництво довший час Зайфера замовчувало. 1968 р. Ярослав Зайферт протестував проти інвазії військ Варшавського пакту, вимагав реабілітації письменників і одним із перших підписав заяву правозахисників — „Карта 77“. Після окупації країни росіянами Я. Зайферт перебрав керівництво Спілки письменників Чехословаччини, яку в 1970 р. комуністи розв'язали. В цьому часі Ярослав Зайферт остаточно порвав із комуністичною партією. Виключили його також із Спілки письменників, не зважаючи що він носив почесне „національний мистець“; оголосили його „не письменником“ і заборонили друкувати його твори. З того часу численні вірші Я. Зайфера курсували в народі як „самвидавна“ література.

Надання Ярославові Зайферту Нобелівської премії 11-го жовтня 1984 р. завдало комуністичному проросійському урядові великих неприємностей і труднощів. Режим вирішив удостоїти відзначення Я. Зайфера, як першого чеха, що одержав Нобелівську нагороду. З цього приходу міністер культури персонально відвідав тяжко хворого в ліжку Я. Зайхерта. Чеський письменник з інтернаціональним ім'ям помер у січні 1986 р. в Празі. В його пам'ять чехословацький правозахисний рух „Карта 77“ проголосив, що кожного року буде надаватися Ярослава Зайфера літературна нагорода тим чехо-словацьким авторам, праці яких заборонено публікувати в ЧССР.

А. Г.

„200 ЛИСТИВ Б. АНТОНЕНКА-ДАВИДОВИЧА“

Щойно вийшла з друку у В-ві „Ластівка“ в Австралії сенсаційна книжка: „Двісті листів Б. Антоненка-Давидовича“, видатного письменника, що 21 рік карався на засланні за любов до свого народу. В листах, писаних між 1968 і 1984 роками, багато цікавих відомостей про літературні новини в Києві, про письменників, їхні твори, описи цікавих зустрічей, пригод, подій, мовні поради та радісні і сумні сторінки його життя аж до самої смерті. Видання має 272 стор. Передмова та численні примітки Дм. Чуба. Кольорова обкладинка Люби Кириленко. До листів доданий цікавий спогад напівімця Халуліна, який був разом з А.-Д. на засланні, а тепер живе в Німеччині.

Ціна книжки \$14.00, а з твердою обкладинкою, в польотні з золотим тисненням, — \$18.00. Придбати можна в головних укр. крамницях Едмонтону (Канада), Детройту (США), Лондону (Англія) та Мюнхену. Також можна замовляти у В-ві „Ластівка“: 36 Percy St., Newport, Vic. 3015, Australia. Гуртовим замовцям добра знижка.

В-во „Ластівка“

ВИЯСНЕННЯ ДАНИЛА МІРШУКА

В 1983 році я опублікував дві статті в пресі про голодомор на Україні в 1932-33 роках. В одній з них статтей я згадав, що мерли масово українські селяни, а євреї в тих місцевостях не вмирали і не було опухлих. Цієї згадки було досить, щоб голова Т-ва Єврейсько-Українських зв'язків п. Яків Сусленський атестував мене антисемітом, хоч саме поняття антисемітизму має іншу дефініцію. У „Політичному словнику“ Держвидав УРСР, Київ-1959, року написано: „Антисемітизм — вороже ставлення до євреїв, яке виявляється в правових обмеженнях, вигнаннях, масових погромах“.

В інтересах моєї громадської і національної чести я вияснив листом до пана Сусленського мое ставлення до євреїв. Пан Сусленський відповів на мій лист листом від 6 грудня 1983 року. Можна було припинити полеміку, але п. Сусленський у своїм листі зайняв однобічне становище, як ось „євреї ніколи не знищували українців через те, що вони українці. Але навпаки було. І це головне, що треба собі уяснити, а українці знищували євреїв.“

Я, незадоволений такою однобічною оцінкою подій, що перейшли до історії, опублікував мій лист у „Нових днях“ за травень 1985, щоб громадянство оцінило його. Яків Менакер у тому ж журналі за листопад 1985 року надрукував, як відзвів на мій лист „Деякі зауваження на лист пана Данила Міршука“.

До речі, ті зауваження не заперечують поданих мною фактів*, а що я згадав ролю євреїв у творенні советської системи, то Я. Менакер за це таож кидає на мене тінь антисеміта.

В грудневому числі „Нових днів“ Яків Сусленський, відповідаючи на мій лист, соромливо пропустив деякі фрази з свого приватного листа до мене та з гостротою надрукував памфлет „Зніміть шори з очей“ в якому, закидаючи мені антисемітизм, пише про мене: „Міршук підмінює брак знань та поінформованості пустими вигадками й базарними плітками“... В тому памфлете Сусленський скерує увагу читачів на те, що ніби я вихвалюю радянську владу.

Я більшовиків ніколи не хвалив і завжди осуджую їх за економічну руїну моого народу, за припинення його національної гідності, за постійний терор і руїну культури моого народу в чому брали непересічну участь євреї, а щодо освіти, то згадка про високий рівень сучасного українця не означає, що російський комунізм посолодчав до українців. В цілому світі піднеслась освіта. Це вимога сучасної епохи.

Мої опоненти дуже вразливі за нагадування ми-нулих фактів. Не можуть погодитись, що їхні однокровні брати (старша генерація) творили пекельну систему, а творячи її, знищили тисячі най-

здоровшого населення України. Коли мої опоненти заперечують загальновідомі факти, я мушу зіслатись на історичні джерела, щоб показати їм наочно.

Роберт Вільтон, англійський кореспондент „Таймса“, котрий був 17 років у Росії стверджує, що після більшовицького перевороту в Росії з 556 осіб керівників верховної влади, єреї зайняли 447 місць. Комерційний аташе повпредства США свідчив перед Комісією Овермана 1918 року, що в уряді Росії зайняли місця дві третини єреїв. „Лондон Таймс“ за 5 березня 1919 року повідомляє, що 75% більшовиків — це російські єреї. Творець першої комуністичної держави в світі й у ній терористичної системи, Ленін, високо оцінив участь єреїв у її творенні, і в розмові з Діаменштейном, комісаром для єрейських питань, сказав: „Єрейські елементи були мобілізовані проти саботажу і тим спасли революцію в тяжку хвилину. Нам вдалось оволодіти державним апаратом дякуючи цьому запасу розумної і грамотної робочої сили“⁽¹⁾.

Бікерман, відомий російсько-єрейський політичний діяч написав: „Росіяни бачать його (єрея) в керівництві первопрестольної Москви, в керівництві Невської столиці, в керівництві Червоної армії — росіяни бачать тепер єрея суддею і палачом“. (*Росія і єреї*. Збірник 1924 р. Берлін, ст. 22-23)…

На цьому місці пригадаю, що червоний терор у перші дні по революції в Петрограді був організований Чека, головою якого був поляк Дзержинський, а помічниками єреї — Гершеля Ягода та Агранов (Сорензон). Протягом двох тижнів Чека розстріляла в Петрограді десять тисяч офіцерів, промисловців, дворян, банкерів, професорів, лікарів, адвокатів, священиків і студентів — людей, яких комуністи вважали ненадійними. Про той терор докладно описано в книзі Александрова „Кремль“, виданій англійською мовою в Нью-Йорку. Списки розстріляних вивішували на стіні будинку на вул. Гороховій 2, де знаходилася Чека. В тих списках не було ні одного єрейського прізвища (Тут пропускаємо цілу сторінку прізвищ єреїв з найвищих щаблів російської комуністичної партії, бо ці прізвища й так загальновідомі, а список далеко не повний. Зрештою можна навести такий же список відомих єреїв, які членами компартії не були. — Ред.)

Для ілюстрації розглянемо й низові адміністративні установи. У моєму Липовецькому районі секретарем райпарткому був Шейкін у 1931-34 роках, секретарем обкому партії — М. Чернявський, уповноважений ОГПУ на Вінницьку область Соколінський — всі три єреї. Панове, Сусленський і Менакер, ви знаєте ролю секретарів та начальників ОГПУ-НКВД, то хто ж практично здійснював політику на місцях? Це були роки колективізації і ліквідації українських селян, роки голodomору, репресій і заслань селян і української інтелігенції в сибірські концентрації. Якщо Ви не вірите мені, перегляньте архіви центральних московських газет — *Ізвестія* і *Правда*.

Дещо про себе. В листі я згадував про моого мучителя, слідчого ОГПУ Мугермана в 1931 році, а тепер наведу приклади переслідування української молоді низовими і ще молодими єреями. В січні 1934 року я поступив в Одеський банківський інститут, що містився на Семінарській вулиці. В час перерви я вийшов до вестибюлю. Там у час перерви збиралися гуртками студенти. До мене підійшла Роза Кац, її я знав з початкової школи: „Что здесь делает петлюровец? — запитала Роза в присутності студентів мене. Характерно, що бувши учнем з нею, я ніколи не мав непорозумінь з Розою. „Що з тобою?“ — запитав Розу. „Я знаю, ти сідел в аресте по делу петлюровского СВУ!“ — гаряче пояснила Роза.

На другий день я залишив інститут…

Осінню 1934 року я був студентом Київського хеміко-технологічного інституту шкіряної промисловості. В тому інституті навчалося, мабуть, 80% єрейської молоді; на першому курсі було всього трьох українців. Жив у гуртожитку з трьома єреями. Вони були гарно одягнені, відгодовані, приносili з ТОРГСІНУ ковбаси, масло та білий хліб. Їли, розмовляли по-єрейському, поводились зі мною принизливо в розмові часто вживали слово „гой“. Єрейської мови я не розумів, але зінав, що „гой“ є принизливе слово до неєреїв. Я висловився, що негарно бути радянським студентом і свого колегу принижувати, називати гойом. Зав'язалась суперечка, і один з студентів вдарив мене в обличчя. Я не міг залишитись у боргу й справа закінчилась сумно для мене. Мене викликав голова профкому, студент 5-го курсу, москвич, і сказав: „Забирайся з інституту, бо ця жидівська сволота подала скаргу на тебе в прокуратуру“ Як ви, пане Сусленський назвete ту подію: антисемітизм чи україnofобія? Перед війною у високих школах України переважна більшість студентів були єреї, зокрема в медичних, фармацевтичних, торговельних і технічних, але мало було в сільсько-господарських та педагогічних. Розуміється, що українська молодь була незадоволена з того стану, коли на її історичних землях, де жило ледве 1,5% єреїв, у високих школах була переважна їх більшість. Отже, з такого стану в мене зродилось підозріння і нелюбов до єреїв.

Про привілейоване становище єреїв у Радянському Союзі писав єрей Давид Бурт в журналі „Антикомуніст“ ч. 12, 1957 року. Давид Бурт, народжений у Москві, закінчив там університет, пише: „Досить указати, що на факультеті Московського університету, на котрому перед війною було 40% єреїв, в 1951 році із 250 новоприйнятих було тільки три єреї, а в 1955 році — п'ять.“

Та, навіть, сам п. Сусленський у приватному листі до мене пише: „Згоден з Вами, що під час революції порівняно багато єреїв були комуністами. Тому були певні причини. Багато серед них було ідеалістів, що мали думки побудувати справедливе суспільство. Але чому тепер, коли єреї відійшли від комунізму і дурман зник, коли кожному ясно,

що комунізм — зло, — чому тепер велика кількість українців підтримує цю гнилу систему?“ Чи справді відійшли єреї від комунізму — це окрема тема і ми не маємо можливості нею займатися в журнальній статті.

Пан Сусленський у писанні „Зніміть шори з очей“ пише про Раппопорта: „Можливо діяв за вказівками зверху? А якщо так, то хіба Голопупенко (це також гарний термін по відношенні до українців) не виконав би наказ з такою запопадливістю?“ Про статтю Мес Менд пише, що він „...наводить цікаві цифри за національною ознакою... треба зуважити, що до „невизначених національностей“ слід віднести єреїв та росіян“ ...У Вінницьких могилах українці пізнавали своїх за прикметами, як підписані рушники та документами, що були при них. А якже можна було визначити інші жертви, що вже напівзогнили і не було особливих прикмет при них?

Ми не заперечуємо, що Сталін пізніше розстрілював єреїв, і може той Чернявський — секретар обкому партії у 1937 році попав у спільні могили з українцями, але це не виправдовує Чернявського. Сталін задумав стати єдиновладним диктатором, почав 1936 року нищити партійну опозицію троцькістів і бухаринців — стару більшовицьку гвардію, а серед них єреїв: Зінов'єва, Радека, Ягоду, Гамарника, Якіра, Каменєва, Хатаєвича — диктатора й організатора голодомору в Дніпропетровській області (про його садизм описав Кравченко в книзі „Я вибрав волю“.) Розстріляв Яковлєва та Вінницького секретаря обкому партії Чернявського, а також і росіян — Рикова, Бухаріна, Томського, українців — Скрипника, Затонського та Любченка довів до самогубства, а розстріляв Чубаря, Хвилю, Порайка та інших. Це далеко неповний список розстріляних єреїв-комуністів старої більшовицької гвардії, але це не значить, що єреї були переслідувані. Сталін, розстрілявши стару гвардію, прочистив шлях до повновладдя, оточився шкурницькими вислужниками, які займали керівні становища в державі до війни 1941 року й ще по війні до 1948 року.

Характерно, що посланець Сталіна на Україну, Микита Хрущов, зайнявши становище генсека і прим'єра УРСР у звільненому 6 листопада 1943 року Києві, підтверджив терористичну роля єреїв у передвоєнні часи у розмові з польською комуністкою Ружою Годес-Хелміновською. Вона поступила на працю в апарат ЦК, а коли переглянули анкети й виявилось, що Хельміновська єреїка, її звільнили з праці. Вона звернулась до Микити Хрущова з скаргою. Про це пише Абрамович у „Соціалістическому вестніку“, що видається в Нью-Йорку. Хрущов сказав: „Я розумію, що Ви, як єреїка, розглядаєте це питання з суб'єктивної точки зору. Але ми об'єктивні. Єреї в минулому зробили немало гріхів українському народові. Народ ненавидить їх за це. У нашій Україні єреїв не потрібно. І, я думаю, для українських єреїв, котрі пережили попитки Гітлера — знищити їх, краще

буде не поверватись сюди... Адже ми тут на Україні... Розумієте Ви? Тут Україна. І ми не зацікавлені в тому, щоб український народ прийняв поворот радянської влади як поворот єреїв.“⁽²⁾

Був Хрущов антисеміт чи прихильник українських націоналістів? Все ж таки, після війни повернулись сотні тисяч єреїв на Україну й зайняли становища в державі, в більшості районів були головами трибуналів, що судили українців за часто уявну співпрацю з нацистами й отарами гнали їх в Сибір та азійські пустірі. Я жив на Україні до кінця 1945 року й те явище спостерігав.

Ситуація в Союзі змінилась щойно в наслідок створення держави Ізраїлю. Єреї всієї діаспори в тому числі єреї Радянського Союзу, раділи тій події. Хоч та держава створена на трясівіні, але єрейський народ має право на власну державу. До Москви в жовтні 1948 року приїхала Голда Меїр в ролі посла Ізраїлю. Півмільйона маса єреїв — жителів Москви — оптимістично зустріла Голду коло синагоги. Очевидно, оптимістичний вияв єреїв був не продуманий, бо насторожив російського держиморду й Сталіна. Можновладці Радянського Союзу, що за час війни поповнилися російським націоналістичним елементом, крок єреїв прийняли як зраду. Почалась чистка державного апарату, а Жданов кинув гасло про єреїв як про „безрідних космополітів“. Безпідставно почалась гоніння за лікарями-єреями. Єреї втратили престиж, витворилась для єреїв ситуація рівнозначна, що була для українців від 1917 року. Єреївувильняли з відповідальних посад у партії, в армії, в державному апараті, частину загнали в концентраційні табори і тому Яків Сусленський і його товариші, що були в кацетах, змінили своє ставлення до правлячої кляси Радянського Союзу.

Ми віримо, що ці люди мають добре наміри знайти порозуміння з українцями в спільній боротьбі проти антилюдської системи. Але їхні зустрічі з українцями, писання в українській пресі залишаються без наслідків в українському гетто. Якщо б такі писання Сусленського і його товаришів частіше друкувались у єрейській пресі в Ізраїлі та в англомовній пресі — це робило б ґрунт для зближення двох народів. Але ж більшість єреїв далі залишається протиукраїнською, про що свідчить діяльність Центру Візенталя, що фінансово підтримується єреями діаспори. Центр Візенталя займається провокаціями супроти українців. Характерно, що діяльність Візенталя посилилась в роки, коли українська еміграція розголосила в пресі, в друкованій праці англійською мовою про московське народовбивство. Москва чутлива й завжди гасила в світі будьякі слухи про її злочини щодо національних меншин...

Візенталь вишукує уявних злочинців війни серед мирного українського народу в Північній Америці. Візентель виготовив списки 600 українців з Канади, як військових злочинців. Де вони взялися? Це може зфантазувати хвора уява Візенталя, який жадбіний крові. Недарма Бруно Крайський по крові

IBM Ай Бі еМ КОМПУТЕРИ

в англійській або українській мові
в Канаді можна набути в

BAYER BUSINESS MACHINES LTD.

N. C. DIV.

1020 Matheson Blvd., Mississauga, Ont., L4W 4J9

Tel. (416) 624-4001, 624-4002

ІВМ
КОМПУТЕРИ НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ
CADD/CAM
для
інженерії, бухгалтерії
РЕДАКЦІЇ
Повний склад українських літер
в кількох розмірах.

„Софтвер“ змінює з українського на
англійське або з англійського
на українське.

В США:

XENOTECHNIX

P.O.Box 102, Cheltenham, Penna. 19012
Tel. 215-382-2970

євреї, кол. голова уряду Австрії сказав: „Я знаю як цей пан працює. Візенталь відомий тим, що він не перебирає у своїх методах“.

Це все, говорячи мовою совєтських в'язнів — тухта, але морально вимотує наш народ. Група ізраїльтян на очах свідків зруйнували пам'ятник жертвам сталінського і нацистського голокосту, збудований за гроши українця, в Єрусалимі. А ізраїльська влада мовчить. Чи ці вчинки говорять про добру волю євреїв?

Сусленський пише в „Нових днях“: Пан Міршук не гірший від тих українців, що настроєні проти євреїв. Він — пересічний представник багатомільйонового українського народу. „Я не міг рятувати євреїв під час трагічних подій, але я ніколи не переслідував євреїв. Ні те, ні се. Йому було просто байдуже до іхньої долі“. Пане Сусленський: Ви назовете багато євреїв, що підставляли свої голови, коли розстрілювали українських вчених, письменників, аристітів у підвалах Чека? Дивовижні вимоги до мене, людини, що Божою волею врятувалась від чекістської кулі в потилицю і шибениці гестапо.

Я знаю, що мої аргументи не переконають моїх опонентів. Вони вперто вимагають вибілити своїх предків, а звинуватити український народ, який втратив мільйони своїх дочок і синів у совєтській системі та близько семи мільйонів у час Другої світової війни не за свою волю, а за добробут мучи-

телів. Тому й важко знайти порозуміння між євреями й українцями. Бо хоч усе минуле належить історії, але „ніщо не забуто, ніхто не забутий“.

Каліфорнія, 6 січня 1986 року.

Данило МІРШУК

д-р соціально-економічних наук

* Крім твердження п. Д. Міршука про прилюдний розстріл сотень українців з наказу комісаря Раппапорта на площі у Вінниці з поверненням більшовиків у 1944 році. Якщо комусь з читачів відомо щось про цю справу просимо повідомити редакцію „Нових днів“ — Ред.

1) Андрій Дикий в своїй праці „Євреї в Росії и в ССР“ подає джерело цієї цитати Леніна з книжки єврея-комуніста Киржница „Єврейский рабочий“, Москва, 1925, стор. 236

2) Там же, стор. 322.

НЕ ЗАБУДЬТЕ

ВІДНОВИТИ

ПЕРЕДПЛАТУ

СВОЄЧАСНО!

Петро ОДАРЧЕНКО

НАЗИВАННЯ ПО БАТЬКОВІ

Деякі українські емігранти помилково вважають, що називання людей по батькові — це московський звичай.

Наприклад, Іван М. Чинченко безпідставно твердить, що звичай іменувати людей по батькові виник на Україні після Переяславської угоди 1654 року, що цей звичай принесли москалі на Україну, що Кочубей „почав впроваджувати той московський звичай“ на Україні.

Всі ці твердження не відповідають дійсності. Факти історичної дійсності стверджують, що на Україні звичай називати людей по батькові існував ще тоді, коли ні Москви, ні московської держави не існувало й на світі.

Вперше форма по батькові вживалася в списку руських послів 945 року. У Київському літописі 1111-1200 pp. читаемо: *Володимир Давидович, Святослав Олгович, Ізяслав Давидович*.

А ось Галицько-Волинський літопис 1201-1292 pp., Читаемо *Роман Ростиславич, Святослав Все-володович*. А ось славетне „Слово о полку Ігоревім“ 1187 р. Читаемо: *Ігор Святославич, Володимир Ігоревич, Роман Святославич, Данило Романович* і багато інших подібних імен. В часи Київської Держави називали по батькові тільки князів та інших представників вищої кляси. Звичайних простих людей називали тільки по імені. Прізвища з'явилися значно пізніше, ніж величання по батькові.

А ось кілька прикладів із старовинних українських грамот: Львів, 1368: *князь Юрій Глібович Белзький*. Перемишль, 1366: *Петро Іванович, Луцица, 1388: Павел Петрович*.

А ось приклади вживання по батькові з архіву княжат Сангушків: Берестя, 1466: „Я, князь Юрій Василевич Жаславський“. Острог, 1443: Князь Василій Федорович *Острозький*. Луцьк, 1487: *Костянтин Іванович Острозький*. Вільна, 1499: *Константина Івановича Острозького*.

В актах Литовської метрики читаемо: Луцьк, 1495: *пан Немера Богданович*. 1498 pp.: *Богдан Остафьевич Полоцкий*.

Документи 16 століття показують, що український звичай звертатися до людей по батькові поширюється й на інші верстви суспільства, головно, на людей, які належали до шляхти, до багатих купців, до багатих землевласників. Ось кілька прикладів: Грамота 1505 року: *Трохим Семенович* на прізвище Курвеля. Опис володінь магната 1555 р.: *Олександер Федорович Чарторийський*. Грамота 1585 р.: *Константин Костянтинович Острозький*. Скарга 1594 р. (Луцьк): *Іван Гордійович Микуласький*.

Під впливом української мови форму по батькові з українським суфіксом -ИЧ прийняли московські царі. Ale в інших випадках москалі вживали форму по батькові із суфіксом -ОВ, -ЕВ або -ИН. Наприклад, у листі Богдана Хмельницького, посланому патріярхові Никонові, згадуються українські посли *Герасим Яцькович* та *Павло Обрамович*. Ale в документі московського походження ці посли названі — відповідно до норм московської мови — *Герасим Яковлев* і *Павел Аврамов*.

Варти уваги ще й такі факти. В українському документі Богдана Хмельницького згадується український посол *Самойло Богданович*. У московському документі цього українського посла називають *Самойло Богданов*. 1652 року український полковник *Іван Нечипорович* видав охоронний лист людям із Ніжина. У цьому українському документі згадується *Корній Ананевич*. Ale в московському документі цього українця назвали „*Корнишка, Ананьин сын*“. В українському документі Богдана Хмельницького згадується полковник *ОНТОН Жданов*. У московському документі цього полковника назвали *ОНТОН Жданов*.

Отже українські форми по батькові на -ИЧ у мові московських „приказів“ перероблялися на форми з суфіксами -ОВ, -ЕВ або -ИН.

Ще кілька прикладів із листів і універсалів Богдана Хмельницького: 1652 р.: *Самйла Богдановича Зарудного*. 1654 р.: *Ігумен Феодосій Василевич Софонович*. 1655, 15 червня: *Пан Павло Якович Хмельницький (полковник київський)*. 1657 р.: *Павло Іванович Тетеря*.

З українських документів 17 століття варти уваги універсал гетьмана Івана Мазепи 14 жовтня 1696 року „*Бобирю на володіння селом Данилівкою*“. У цьому універсалі гетьмана Івана Мазепи читаемо: „*пан Данило Федорович Бобиръ*“.

В українському документі 18 століття „*Опис маєтку І. Журавки*“ 1779 року читаемо: „*володіння Ивана Тимофійовича Журавки*“.

Під впливом української мови цар *Петро I 1697 року* дозволив князеві *Долгорукому називатися: Юрій Федорович Долгорукий*. Цариця Катерина дозволила вживати форм по батькові на -ИЧ тільки тим особам, що займали високі державні посади (перші п'ять ступенів). Чиновників від шостого до восьмого ступеня дозволено називати по батькові з суфіксами -ОВ, -ЕВ. A всім іншим людям наказано називатися тільки по імені, без величання по батькові.

Стародавній український звичай величати людей по батькові (з українським суфіксом -ИЧ) в давні часи стосувався лише осіб, що належали до вищих верств суспільства. Пізніше цей звичай поширився на всіх українців.

Сучасники Т.Г. Шевченка у своїх листах, писаних українською мовою, звертаються до Шевченка, величаючи його по батькові: „*Тарасе Григоровичу!*“. Так величали Шевченка П.О. Куліш, Марко Вовчок, Я. Кухаренко, А. Козачковський, Г. Квітка-Основ'яненко, О.В. Марковський, Ф. Лебединців, Ф. Ткаченко та інші.

Т.Г. Шевченко так само у своїх листах писав: „Кланяюсь Карлові Івановичу.“ „пані Мар'є Василівна“, „Любий мій Василю Васильовичу.“ „Сиджу у Михайла Семеновича Щепкіна“ і т.д.

У листах І. Нечуя-Левицького читаемо: *Борисе Дмитровичу, Олександро Михайлівно* і т.д. У Панаса Мирного: *Михайлі Михайлівичу, Маріє Константинівно, Григорію Олексійовичу* і т.д. Михайло Коцюбинський писав: *Т.Г. Шевченко, Маріє Миколаївно, дорогий Володимири Михайлівичу* (лист до Гнатюка) і т.д.

Іван Франко писав: *Ольга Петрівна, Михайліо Петрович* і т.д. Михайло Павлик у листі до М. Драгоманова пише: *Людмила Михайлівна*. Олена Пчілка в листах називає дружину Івана Франка *Ольга Федорівна* і т.д. Леся Українка у своїх членних листах до Лисенка, Грушевського, Стешенка та ін. всюди вживає форми по батькові: *Михайлі Сергійовичу, Іван Матвійович, Микола Віталійович, Ольга Антонівна* тощо.

Видатний філолог А.Ю. Кримський пише: *Сергію Олександровичу, Олександре Яковичу* і т.д. М.С. Грушевський пише: *Олександер Іванович Кандиба*. С.О. Єфремов пише: *Микола Федорович Сумцов* тощо.

Н. Полонська-Василенко у своїй „Історії України“ подає сотні прізвищ з формою по батькові: *Дмитро Іванович Багалій, Катерина Михайлівна Грушевська* і т.д. О. Оглоблин у своїх працях „Гетьман Іван Мазепа та його доба“, „Люди старої України“ та ін. всюди вживає форми по батькові: *Іван Іванович Іскра, Григорій Іванович Кологривий* і т.і. В. Міаковський у кн. „Недруковане й забуте“ (УВАН, 1984 р.) також всюди вживає форми по батькові: *Борис Олексійович Навроцький, Дмитро Іванович Дорошенко* і т.д. С.В. Петлюра у своїх листах і статтях пише: „Шановний Вячеславе Константинович“, „ВШ Андрію Миколайовичу“ і т.д. І.І. Огієнко (митрополит Іларіон) завжди вживає форми по батькові: *Лариса Петрівна Косач, Микола Григорович Хвильовий* і т.д. В.К. Винниценко у своєму „Щоденнику“ називає людей по батькові: *Сергій Степанович, Микита Юхимович* і т.д. М.К. Зеров у своїх листах писав: *Борисе Дмитровичу, Василю Кириловичу* тощо. М. Драй-Хара у своїй праці про Лесю Українку писав: *Лариса Петрівна, Ольга Петрівна* і т.д.

Славетний український композитор М.В. Лисенко завжди писав: *Леоніде Івановичу, Ольга Федорівна* (Франко) тощо. Видатні поети і письменники П.Г. Тичина, М. Бажан, М. Рильський, Борис Антоненко-Давидович завжди вживали форми по батькові.

Літературознавець Юрій Бойко величає людей по батькові: *Петро Іванович Рулін, Павло Петрович Филипович* і т.д. Літературознавець Г.О. Костюк також всюди називає людей по батькові: *Марія Сільвестрівна, Улас Олексійович* (Самчук) тощо. Літературознавець І.М. Кошелівець у своїх працях, листах, а зокрема в своїй кн. „Розмови в дорозі до себе“ („Сучасність“ 1985) так само нази-

ває людей по батькові: *Йосип Йосипович (Гірняк), Микола Неонович (Петровський), Володимир Михайлівич (Кубайович)* і т.д. Видатний мовознавець Ю.В. Шевельов в усній мові, в листах і в наукових працях називає людей по батькові: *Олена Борисівна Курило, Всеолод Михайлівич Ганцов* і т.д. Літературознавець Ю.А. Лавріенко в кн. „Чорна пурга“ („Сучасність“ 1985) та в інших працях пише: *Кость Степанович Буревій, Павло Григорович Тичина* тощо. Філологи, науковці й письменники В.К. Чапленко, П.К. Ковалів, В.К. Барка, О.Й. Зуєвський, Яр Славутич, Д. Кислиця, І.В. Качуровський, М.К. Орест, В. Гайдарівський, В.М. Кубайович, Д.В. Нитченко, Докія Гуменна та інші називають людей по імені й по батькові.

Видатний діяч українського Руху Опору в. Чорновіл у своїй книзі „Лихо з розуму“ називає борців проти російського шовінізму по імені й по батькові: *Ігор Андрійович Гель, Богдан Миколайович Горинь* (обидва вони народилися на Львівщині), *Опанас Іванович Заливаха, Валентин Якович Мороз* та ін.

Загальновживаний у США „Правописний словник“ Г. Голоскевича подає до чоловічих і жіночих імен всі форми „по батькові“: *Костянтинович, Костянтинівна, Кузьмович, Кузьмівна* тощо.

Отже, називання по батькові запроваджено на Україні не „чужими чинниками“, цей звичай існує з часів Київської Держави. Цей звичай не москалі принесли нам, а, навпаки, москалі запозичили цей звичай від українців.

Всі українські культурні діячі й усі інші українці на всіх просторах нашої України і поза її межами називають людей не тільки по імені, а й по батькові. І буде цей національний український звичай тривати доти, доки існуватиме український народ.

Безбатченками ми не були й не будемо! І на знак пошані величаємо і Вас, велимишановний Іване Микитовичу, по імені й по батькові.

Головні джерела.

1. Київський літопис (1111-1200).
2. Галицько-Волинський літопис (1201-1292).
3. Слово о полку Ігоревім (1187).
4. Словник староукраїнської мови XIV-XV ст. К. Академія Наук. I том, 630 стор.; II том, 592 стор. 1977-1978.
5. Документи Богдана Хмельницького. Упорядники І. Кріп'якевич та І. Бутич. К. 1961, 740 стор.
6. В. Розов. Українські грамоти. XIV ст. і перша половина XV ст. К. 1928.
7. Ю.К. Редько. Сучасні українські прізвища. К. 1966.
8. В.К. Чичагов. Из истории русских имен, отчеств и фамилий. М. 1959.
9. Ю.К. Редько. Довідник українських прізвищ. К. 1969.
10. Jacob P. Hursky. The Origin of Patronymic Surnames in Ukrainian. "The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the United States." Vol. VIII, 1960. Number 1-2 (25-26). Pp. 169-190.

3 ЛЕКСИКОНУ „ЛИСА МИКИТИ“

Гомонім — німа людина.

Нігліст — той, що нічого не єсть.

Вандалізм — знайомство з Вандою.

Туристика — лови на тура.

Параболя — паруюча бараболя.

Гороскопи — скопані гори.

БОРОТЬБА НАВКОЛО УКРАЇНСЬКОЇ ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В УРСР (ІІІ)

Повного термінологічного характеру набирають субстантивовані прикметники, що, абсорбувавши в мовній практиці означуване ними слово, виступають у функції терміна-іменника. Це терміни такого роду як ПАЛЬНЕ-ПРОХІДНА (пригадаймо загальномовне "комірне", "вхідне", "вступне" й под.).

Не можна обминути ще й дієслівну категорію слів у словнику технічної термінології, що не є групою термінів у прямому значенні цього поняття оскільки дієслово не є назвою предмета, а означенням дії або стану предмета. Але воно може означати дію, обмежену лише в ділянці якоюсь певного фаху, якоїсь спеціяльної ділянки знання. В цю категорію входять також і дієслова, ніби загальнопобутового вжитку, які, проте, у термінологічно фаховому їх застосуванні мають інше, спеціалізоване, відмінне від загальномовного значення. Тому межа між загальномовним і спеціально-фаховим значеннями таких слів поза контекстом і без ремарок стирається. Якщо термінологічна специфіка таких дієслів, як АМОРТИЗУВАТИ (рос. амортизировать), ЦЯМРУВАТИ (штолню) — рос. закреплять, САВУРУВАТИ (кораб.) — рос. балластить, СПИЖУВАТИ (рос. бронировать), БРОМУВАТИ (рос. бромировать), СНИЦАРЮВАТИ (рос. ваять), ЗОРИТИ (рос. визировать), СЕРПАНКУВАТИ (фото) — рос. вуалировать, ВОРОНУВАТИ (рос. воронить), ЛУЖИТИ (текст.) — рос. бучить, ПАНЦЕРУВАТИ (рос. бронировать) — цілком виразна, то вона зовсім не виразна щодо таких дієслів, що є в загальнотехнічному словнику, як БЛИЩАТИ, ВИСИСАТИ, БРИЗКАТИ, КИДАТИ, ОБЕРТАТИ, хоча для означення дії, стану та опису вузькофахових процесів мають велике значення, а похідні від них іменники ж є здебільшого безсумнівними термінами. Тут дуже легко укладачеві термінологічного словника втратити чуття потреби включення слова у термінологічний словник, а особливо тяжко дати собі разу у розв'язанні кожного окремого питання такого характеру укладачеві ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНОГО словника, що складається з лексики багатьох галузей техніки і близько пов'язаних з нею слів різних граматичних категорій, а серед них і дієслів. У багатьох випадках справу достатньо вияснюють ремарки в дієслівних гніздах словника.

У "Словнику лінгвістичних термінів (КИЇВ, 1957) Є. Кротевич і Н. Родзевич зазначають, що "терміни творяться в основному такими способами (або їх комбінаціями):

- 1) шляхом зміни значень (метафоричного переосмислення) слів загальнонародної мови,
- 2) побудовою сполучень, похідних складних чи скорочених слів на базі словникового складу мови,
- 3) введенням іншомовних, запозичених слів.

У кожному терміні, побудованому одним з перших способів, — пишуть вони далі, — можуть розрізнятися його буквальне значення і значення термінологічне. Буквальне значення терміну спирається на значення його компонентів — слів чи морфем; термінологічне значення визначається змістом того поняття, назвою якого служить дане слово" (стор. 194-95).

Укладачі загальнотехнічного словника саме й керувалися в укладенні його насамперед першими двома цими засадами, зокрема способом застосування назв предметів примітивнішої техніки до предметів техніки сучасної (по тій самій вертикальній технічного розвитку цих предметів, або явищ), а також способом творення похідних, складних чи скорочених термінів на базі широкогоВикористання народних лексических основ і словотворчих морфологічних складників, поєднуючи у цих новотворах буквальне і термінологічне значення їх. Третій же спосіб, про який згадують Є. Кротевич і Н. Родзевич — запровадження іншомовних, запозичених слів — інженери I. Шелудько і Т. Садовський намагалися при укладанні свого словника застосовувати дуже обережно, рекомендуючи замість безоглядного запозичування чужомовних слів терміни з українськими лексическими основами, вживані в сучасній літературній мові, підняті з народної побутової практики, з поширенням їх значень, переусвідомленням або створені на народній лексично-словотворчій базі неологізми. Таким чином у словнику місце чужомовних "претендентів" зайняли терміни з українськими основами, напр.: ПРОГОНОЧ (рос. болт), КІТВА (рос. якорь), КУТІВНИЦЯ (рос. эккер), КРУТЕНЬ (рос. шків), ПРИЧАЛ (рос. швартов), ХОЛОДНИК (рос. рефрижератор), КУТОМІР (рос. транспортир), ДІРКУВАННЯ (рос. перфорация).

Розуміється, так звані "інтернаціональні" чи "іншомовні" терміни, як їх називають А. Хвиля і С. Василевський, не "виганялися" (за їх неправдивим твердженням) із словника цілком. Укладачі словника здавали собі справу, що так званих "чистих" мов немає, що мовні взаємопливи дотрівнюють своїм віком громадським взаєминам старовинних племен і що, безоглядно борючись проти "чужомовних впливів" треба було б викидати з української частини загальнотехнічного словника такі старовинні терміни як старогрецького походження КОРАБЕЛЬ, КОРЕЦЬ; латинського — МУР, ЦЕГЛА, навіть ДІМ; старо-іранського — ТОПІР тощо. Але й пізніше запозичення безоглядно не відкидали укладачі російсько-українського технічного словника, напр., на АЭРАТОР в українській частині подано не тільки ОБІВІТРЮВАЧ, а й АЕРАТОР; на РЕФРАКТОР — ЗАЛОМЛЮВАЧ, РЕФРАКТОР; на ФОТОМЕТР — СВІТЛОМІР, ФОТОМЕТЕР; на РА-

ДИАЦІЯ — ПРОМІНЮВАННЯ, РАДІЯЦІЯ; на ПЛАНІМЕТР — — ПЛОЩОМІР, ПЛА-НІМЕТЕР. У поданих прикладах запозичений з чужої мови термін стоїть на другому місці, у другу чергу рекомендований до вживання. Але не бракує і прикладів, коли на першому місці стоїть саме "чужомовний" термін, напр.: ЭКСКАВАТОР — ЕКСКАВАТОР, ЗЕМЛЕКОПНИЦЯ; ФАБРИКА — ФАБРИКА, ВИРОБНЯ; СТАБІЛІЗАТОР — СТАБІЛІЗАТОР, УСТАЛЮВАЧ тощо. Те саме можна сказати і про ті складені терміни, що в російській і в українській частині словника складаються з іменника і прікметника, напр.: БАТАРЕЯ ДИСКОВАЯ — БАТЕРІЯ КРУЖАЛЬНА; БЛОК ТАВРОЙІ ЄЛОК ТЕТУВАЛЬНИЙ і АНТЕННА КОРЗИНОЧНА — АНТЕНА КЛІТКОВА тощо

Проте укладачі словника виявили себе цілком незалежними від буквального значення російського відповідника і від граматичної структури його, — вони дбали про точність відповідності українського терміна не до російського терміна, а до значення самого предмета, насамперед, з одного боку, а з другого, так би мовити формального — до мовної структури і лексичних особливостей рідної мови. Прикладами цього є російсько-українські ряди: російський іменник з прікметником — український однослівний відповідник, напр.: автомобіль грузовий — ВАГОВІЗ, (і автомобіль вантажний); берег крутой — КРУТОБЕРЕЖЖЯ (і берег крутий); камень винный — ВИННЯК; ареометр для сиропов — СИРОПОМІР; машина волочильная — ДРОТУВАЛКА; барабан бильный — ШЕРЕТ; болото окраинное — ПРИБОЛОТЕНЬ; труба водосточная — РИНВА. Подавання таких однослівних відповідників до російських двослівних термінів увійшло в словнику в певну систему, яка виразно відчувається в ньому. Візьмемо для прикладу гнізда "ДЕРЕВО" і "ДЕЛО":

ДЕРЕВО — дерево. Л. березово — БЕРЕЗИНА; л. буковое — БУЧИНА; ч. вязовое — В'ЯЗИНА; л. грабовое — ГРАБИНА; л. дубовое — ДУБИНА; л. липовое — ЛИПИНА; д. яворовое — ЯВОРИНА. Усе це взято з народній мови на означення ботанічної класифікації дерева як матеріяду або сукупності однорідних одиниць. Але українськими відповідниками для російських термінів "дерево воздушно-сухое" чи "дерево модельное", розуміється, є ДЕРЕВО ПОВІТРЯНОСУХЕ чи ДЕРЕВО МОЛЕЛЬНЕ.

ДЕЛО — ДІЛО, СПРАВА. Л. литейное — ЛИВАРСТВО; д. монетное — МОНЕТНИЦТВО; д. мукомольное — МЛИНАРСТВО; д. горное — ГІРНИЦТВО; д. кувнечное — КОВАЛЬСТВО; д. бетонное — БЕТОНЯРСТВО; д. пекарское — ПЕКАРСТВО; д. пробирное — ПРОБАРСТВО; л. паравозостроительное — ПАРОТЯГОБУДІВНИЦТВО. Тут уже бачимо у відповідниках на російські двослівні терміни морфологічно вирівняний однослівний ряд з кінцівкою на -СТВО, -ЦТВО. Серед поданих українських відповідників такі слова як КОВАЛЬСТВО, МЛИНАРСТВО, ПЕКАРСТВО є відо-

мими у загальномовній практиці, чого не можна сказати про такі терміни як БЕТОНЯРСТВО, МОНЕТНИЦТВО, ПРОБАРСТВО, що є термінологічними новотворами, побудованими за зразком відомих нам у живій мові слів, які означають ДІЛО, СПРАВУ як галузь, фах. Проте, слова ці семантично прозорі (крім, може останнього терміна "пробарство").

Але не завжди послідовне додержання однотипності форми "прояснює" зміст терміна. На жаль, перебільшена залежність від такої однотипності іноді затемнювала терміни. Особливо це давалося в знаки в українських відповідниках, що гуртувались в загальнотехнічному словнику навколо російських слів ЗАВОД, ФАБРИКА і МАЙСТЕРНЯ. Словотворчими компонентами в українських відповідниках у похідних іменниках до складених термінів, пов'язаних із гніздовими словами ЗАВОД, ФАБРИКА і МАЙСТЕРНЯ є ті самі наростики -АРН-, ЯЛЬН-, -Н-. Наростики ті самі, але ЗАВОД, ФАБРИКА, МАЙСТЕРНЯ мають, хоч і близьке одне до одного значення, але не те саме. Тому, замість внесення ясності, максимальної здиференціованості значення терміна, ми спостерігаємо тут цілком не бажану, особливо ж у термінології, заплутаність його семантики. Приклади: ФАБРИКА СУКОННАЯ — СУКНЯРНЯ; ФАБРИКА ШЕРСТОЧЕСАЛЬНАЯ — ВОВНОЧЕСАЛЬНЯ; ФАБРИКА ЧУЛОЧНАЯ — ПАНЧІШНЯ; ФАБРИКА ВАТНАЯ — ВАТАРНЯ; ФАБРИКА КАРАНДАШНАЯ — ОЛИВЦЯРНЯ тощо. Але зазначені вище наростики однаково застосовуються і в системі побудови відповідників до російських ЗАВОД і МАСТЕРСКАЯ, наприклад: ФАБРИКА ДЕРЕВООБДЕЛОЧНАЯ — ДЕРЕВООБРОБНЯ; МАСТЕРСКАЯ ДЕРЕВООБДЕЛОЧНАЯ — ДЕРЕВООБРОБНЯ; ЗАВОД ДЕРЕВООБДЕЛОЧНЫЙ — ДЕРЕВООБРОБНЯ; ФАБРИКА КРАСИЛЬНАЯ — ФАРБУВАЛЬНЯ; ФАБРИКА МЕБЕЛЬНАЯ — МЕБЛЯРНЯ; МАСТЕРСКАЯ МЕБЕЛЬНАЯ — МЕБЛЯРНЯ. Така нездиференціованість призводить до затемнення змісту терміна. До того ж утрачено чуття міри, гостро відчувається механічний підхід до творення відповідників, у наслідок чого й маємо такі "перепечені" новотвори, як ГАЛОПАРНЯ, ГОБЕЛЕНАРНЯ, КОНВЕРТАРНЯ, МОРОЗИВНЯ, ЗБАГАЧНЯ, ЛЮСТРОВНЯ, ПИЛКОНАЗУБНЯ, ДУБОЕКСТРАКТОВНЯ, ПОРОХАРНЯ, КРОКАРНЯ, ЗЛЕЖНЕНАСОЧНЯ, — деякі з них з погляду прозорості свого значення цілком "німі".

Дехто дивується, чомуsovєтсько-партийні керівники ідеологічного "фронту" звернули особливу увагу саме на таку "аполітичну" ділянку, як українська термінологія, і вчинили їй нещадний погром. Ці панове не бачать, очевидно, ідейно-національного значення української термінології, створеної на ідеологічній базі запровадження в термінологічну систему скарбів самобутності української мови на високому рівні її наукового розвитку. Це зробив Інститут української наукової мови (ІУНМ). Хоч він і не дав і не міг дати іще повно і досконало розробленої української тер-

мінології, хоч у його виданнях ще й багато по-
милок, але вже зібрано великий і цінний матеріал,
збудовано міцний термінологічний фундамент.

(Далі буде)

Яр СЛАВУТИЧ

ОДЕРЖИМІСТЬ ПРОФЕСІЮ

(Марія Адріяна Кейван. *Пливе-шумить ріка*, Едмонтон:
Накладом авторки, 1985. 330 стор.)

Марія А. Кейван уже зарекомендувала себе як письменниця. Її повість *Карвендель* (1971) чи оповідання, надруковані в поточній пресі, зокрема в альманасі *Північне сяйво*, — добре свідчення цьому твердженю.

Повість *Пливе-шумить ріка* показує талановиту авторку, збагачену життєвим досвідом. Хто знає її особисто, легко переконається, що в її творі багато автобіографічного елементу. Головний персонаж, Мар'яна, ще в Україні вибрала собі професію — вивчилась на лікарку, за батьковою порадою, хоч мати була не проти того, щоб її дочка пішла на поле журналістики. Отже, лікарська професія переходить червоною ниткою через усю повність. Якось незвичайна одержимість, зачаклованість, майже магія, що тримає героїню твору в своїх обіймах протягом усього її життя.

На жаль, не довго довелось Мар'яні працювати за фахом. Залишивши Європу, опинилася вона з чоловіком у Канаді. Нова країна має свої особливості, свої вимоги. Як не старалася енергійна молода лікарка пробитися через перешкоди, скласти ще раз іспити, щоб нострифікувати свій диплом, — не пощастило! Болі й розчарування переслідують її до кінця повісті, аж поки не вирішує вона взятися знову за перо, як то колись бувало ще в школі, за що хвалив її учитель. Таким чином появляється нове захоплення, одержимість новим фахом — професією письменниці.

Тут можна поставити авторці кілька, на мій погляд, важливих запитань. Чому її Мар'яна освічена особа, лікарка з певною практикою, послідовна й наполеглива, зазнала такої неймовірної поразки? Невже знання чужої мови (в даному випадку німецької) не могло допомогти їй достатньо спанувати ще одну чужу мову — англійську? Чи в цьому була тільки її вина? Чи, може, винне суспільство, канадське оточення лікарів? Може вина тих твердолобих медиків-іспитувачів? Задовільну відповідь не можна дістати з повісті, хоч героїня змальована привабними тонами й півтонами, а оточення — переважно непривабними мазками. Марія А. Кейван переконливо показує лише страхання Мар'яни, тактовно, без якогось надміру, можна сказати, так як треба в таких випадках. Одночасно опукло змальовано українсько-канадське

середовище. Усе ж таки, я сумніваюся, чи фінал ззвучить переконливо: енергійна й талановита людина посвятила себе важливій суспільній праці й зазнала поразки. Чи не краще було б, якби Мар'яна подолала всі труднощі на своєму шляху й таки вийшла переможцем? Але тоді зникнув би сильний автобіографічний елемент. Гадаю, саме він завадив авторці показати перемогу будь-що будь вольової особи.

Позитиви повісті, очевидно, не в показі фінальної поразки, не у втраті лікарської практики, а в показі канадського середовища а ще більше у змалюванні умов у Галичині під Польщею й Росією. Тут авторка виявила силу свого зображення, цікаво оповідаючи про осіб, із якими героїня Мар'яна зустрічалася й боролася, прагнучи здобути вищу освіту і врятувати себе для лікарської професії. На перший погляд, випала їй ніби нещаслива доля. Невже нещаслива? Адже вона здобуває іншу позицію, опановує професію письменниці, стає, як то кажуть там „інженером людських душ“.

Іспит на здобуття нової професії складено. Але... яку оцінку поставити? Чи заслуговує авторка на новий диплом, уже не лікарський, а письменницький? Щоб відповісти на це питання, треба поділити цінування щонайменше на дві частини. За показ канадського життя, в т. ч. й тутешнього українського, — добре. За мову, розкриття зображенільних засобів, — лише задовільно та й то не завжди. Підписуючи диплом, я звернув би увагу авторки на численні мовні — фразеологічні та правописні — оргіхи, що не дозволяють дати вищу оцінку.

Читаючи твір Марії А. Кейван, я чисто ранився об неукраїнські ідіоми, спотикався серед непотрібних діялектизмів, що поставали пнями на шляху естетичного сприймання авторчного вислову, гнівався на недотримання правопису... А тепер от розкриваю навмання книжку: „часто повтАряє думки“ (стор. 7), „повтАряті погрози“⁽¹¹⁹⁾ — правопис вимагає писати замість отого А лише о (повторяти, від чого походить і „вівторок“, себто „вторий“ день); „не буде від нікого залежною“⁽⁸⁾ — українська ідіома суворо підказує „не буде ні від кого“; „питав за нею“⁽⁷²⁾ треба змінити на „питав про неї“, бо інакше напрошується така тямка: „стояв позаду неї, себто за нею, й питав про когось, але не про неї...“ Лексика часто буває нечиста, напр., російське „пятно“⁽³²⁸⁾ треба заступити українським відповідником „пляма“, російську форму „троїх“⁽²⁷⁶⁾, із „троїх“, змінити на українське „трьох“...

Великий Франко ще в XIX ст. розгромив московофілів, що за петербурзькі гроші псували українську мову в Галичині, а Донцов добив оту московську наволоч іще в двадцятих роках. Тепер доводиться лише дивуватися, чому вона виринає в українській авторки, свідомої патріотки. Нехай запише собі це також п. Цегельська з Філядельфії, щоб зайвий раз не питала, звідки то взялися росіянізми в галичан... З місцевих діялектизмів: „кудися далеко“⁽²⁸³⁾ треба змінити на „кудися далеко“... Такого роду помилки — майже на кожній сторінці.

Мимоволі складається враження, що книжка талановитої авторки, професійної письменниці, не відредагована. Прикро, дуже прикро писати це рецензентові, що має лише добре наміри, бажаючи допомогти, щоб повість стала більш естетичною.

Треба сподіватися, що наступить незабаром час перевидання творів Марії А. Кейван. Тоді всі ці огріхи як також і ті що в попередній книжці, конче треба усунути — і повість про течію життя забліскоче. Не зважаючи на мою лагідну критику, *Пливешумить ріка* заслуговує на пильне прочитання. Це твір про боротьбу за професію, про поразку й розчарування і про здобуття нової, іншої професії на ниві суспільного життя. Вимовне свідчення того, як невживаний скальпель змінено на працьовите перо.

M. ПОДВОРНЯК

ІСТОРІЯ СОБОРУ СВ. ПОКРОВИ

Федір Онуфрійчук: „Історія 60-ліття українського православного собору Св. Покрови у Вінніпезі“. Сторінок 220, 1985 р., Вінніпег.

Хто з нас народжених в Україні не пам'ятає свого села з кучерявими вишневими садами, з чепурними хатами, підмальованими жовтою глиною на присьбі і з квітками навколо? Майже завжди посеред такого нашого села була криниця з чистою джерельною водою, була школа, а між липами або тополями стояла церква з трираменним хрестом. Церкву завжди будували на підвищенні, зроблену з насипу, щоб її далеко було видно. Тому всі малля, які хотіли відбити на полотні наше село, малювали його тільки з церквою, з високими деревами і переважно з серпом місяця, який виглядав вечірньою порою з-за хмар.

Коли ж наші люди примусово чи добровільно лишали рідну свою батьківщину і виїздили на чужину в пошуках країці долі, вони везли з собою насіння квіток, зерна збіжжя, а десь у вузликові трошки рідної землі. Тому не дивно, що по якомусь часі там, де поселилися наші люди на чужині, постали білі хати на взір тих, які залишилися вдома; навколо зацвіли, привезені з України квіти, а згодом постали також церкви такої форми і будови, як у рідному краю.

Зокрема багато таких церков із банями збудовано в містах і селах Західної Канади. Коли ви подорожуєте по Канаді, ви можете стати на шляху, зайти до такої церкви, якщо вона відчинена, і все там промовити до вас чимось рідним і приємним. А якщо біля такої церкви стоїть хата, то ви сміливо можете заходити до неї і говорити своєю рідною мовою, бо там напевно живуть наші люди.

На такі церкви зокрема багате місто Вінніпег, бо ж тут з самого початку еміграції поселявалися українці й подбали про те, щоб мати не тільки свою

хату, не тільки школу для своїх дітей, але також свою церкву, яка б нагадувала їм про Україну.

До однієї з найкращих церков у Вінніпезі треба зарахувати православний собор св. Покрови на вулиці Борровс. Багато українців живуть у цій околиці, багато бувають на різних святах в соборі, але досі ми дуже мало, або й нічого не знали про його історію, будову тощо. А це ж цікаво знати, бо це ж історія наша, історія наших людей, які спромоглися побудувати таку величаву свою церкву.

Працьовитий автор Федір Онуфрійчук чимало попрацював над тією темою і дав нам повну історію постання української православної громади і побудови собору Св. Покрови, який тепер святкує своє 60-ліття. Ця чепурно видана книжка має 220 сторінок, надрукована на гарному книжковому папері, має чудову мистецьку обгортку славного нашого мистця М. Молодожанина, але найголовніше те, що вона має добрій зміст, а по змістові завжди є оцінюється кожна книжка.

Автор подав у своїй праці початки поселення перших українців у Канаді, заснування української православної парафії в Вінніпезі, а також подав історію Української Греко-Православної Церкви в Канаді. Все це, про що написано в цій гарній книжці, автор стверджує багатьома рідкісними і дуже цінними знімками. Перед очима читача проходить славна історія нашого поселення в Канаді, але увага зосереджується на соборі Св. Покрови, який святкує своє 60-ліття.

Книжка вийшла українською мовою, але автор подбав і про те, щоб її могло читати і знати свою історію також молоде покоління, а тому в книжці є чимало (понад 50 стор.) матеріялу і мовою англійською.

Гідне признання діло доконав автор і тим, що зібрав ідейних українських патріотів, які своїми фінансами покрили видання тієї корисної праці. Є ще в нас на чужині люди, які готові добру книжку фінансувати, готові її також читати.

„Історія 60-ліття українського православного собору Св. Покрови у Вінніпезі“ належить до такої літератури, яку варто підтримувати і поширювати, а тому працьовитому її авторові належиться щира і глибока подяка за його працю!

ПО-ЛАТИНСЬКОМУ

В добром настрої за склянкою вина французькі поети Франсуа-Марі-Аруе Вольтер (1694-1778) і Пірон пішли на великий заклад, — хто з них зможе написати найкоротший лист. Зміст закладу мав точні окреслення: той, хто першим залишить Париж, іншому про це повідомить листом, а другий негайно повинен писемно відповісти.

Вольтер написав першим. Його лист складався з двох латинських слів: „Eo rus“ — „Я іду на село!“ Пірон відповів однією однісінською латинською літерою: „I“ — „Іди!“ Вольтер програв парі.

Англію й Францію нарешті з'єднає тунель

В кінці січня 1986 року президент Франції Франсуа Міттеран і прем'єр Англії Маргарет Тачер підписали умову для побудови тунелю, який з'єднає англійське портове місто Довер з містом Франції Кале. Тунель, чи власне три тунелі, тридцять одну милю довжиною, будуть прориті під каналом Ля-Манш. Кошти будови тунелю виноситимуть 6,8 більйонів доларів. При будові буде працювати коло 60 тисяч робітників, а після закінчення будови в 1993 році постійно обслуговуватиме тунель 7.500 робітників.

Ідея з'єднання Англії й Франції мостом чи тунелем нуртує уже коло двісті років. Найбільше спротиву проти такого зв'язку ставили англійці. Вони мотивували своє небажання мати міст чи тунель з європейським континентом безпекою країни. Колись природні кордони в обороні проти ворожих сусідів мали значення. Ще в 1802 році Наполеон носився з думкою щоб покорити Англію і збудувати тунель.

Тепер, коли Англія належить до Європейської Господарської Спілки і природні кордони втратили те значення, що мали колись, Англія і Франція не раз радилися як їм скоротити шлях через канал Ля-Манш: чи побудувати міст, тунель на дні канала, чи серію тунелів сто футів нижче дна протоки. Тепер щоденно перевозиться з однієї країни в другу кораблями десять тисяч авт та три тисячі вантажних автомашин.

Прихильники будови мостів пропонували 20,5 милевий міст через канал на 164 підпорах. Висота мосту мала бути в більшості місць 164 фути (стопи) над поверхнею води, що уможливлювало б перепливати під ним більшості кораблів. В кількох місцях міст мав би підніматися до 230 футів для пропливу великих океанських кораблів. Широчезний міст містив би п'ять широких ліній для авт, побіч яких, з обох сторін, простягалася б залізничні рейки. А за ними лінія для мотоциклів та роверів.

Тунелі, що пропонувалися дном каналу і глибоко під ним між собою нічим не різнилися. Два з них понад 21 футів у діаметрі будуть прориті 100 футів один від одного. Між нами має бути третій тунель меншого розміру, коло 10 футів в діаметрі. Він сполучатиме обидва тунелі вузькими проходами в певних місцях. Його призначення для ремонту та контролю тунельної системи. В двох великих паралельних тунелях має бути залізнична колія для потягу в один напрям. Локомотиви потягів мають бути електричні, які не виділяють ніяких газів і можуть з швидкістю 60 миль на годину везти за собою сотні пасажирів та авт на платформах. Потяг, в'їжаючи в тунель, втягатиме за собою потрібну кількість свіжого повітря для вентиляції.

Перевага тунелю над мостом ще й та, що тунель побудувати можна за половину ціни, що міст. Тунель після побудови не потребуватиме майже жодного ремонту. А для втримання моста в належнім стані сотні робітників щорічно мають його фарбувати. Постійні тумани між Англією і Францією сповільнитимуть рух як мостом так і каналом. Інженери побудови мостів та сталеварні твердять, що міст через канал буде монументом цивілізації й атракцією для туристів. В процесі різних дискусій виявилося, що під час будування моста чи тунелю наповнені дна рух каналом сповільнився б. Також погана погода, вітри, великі хвилі сповільнили б працю. А риття тунелю низько під водою може відбуватися при будь-якій погоді, а кораблі й далі будуть собі пропливати протокою.

Будування тунелів має тисячелітню практику. Грунт між Англією і Францією є крейдяний і м'який для риття. Тому остаточно й вирішено, що таки побудують два паралельні тунелі для потягів а третій менший для обслуги й ремонту. А пізніше, можливо, прориуть додаткові тунелі для автострад.

НОВА КНИЖКА ПРО ГОЛОД

Голод на Україні, 1932-1933. Вибрані статті.

Упорядник Надія Каратницька.

Обкладинка Я. Гніздовського. Вид-во „Сучасність“, 1985. 143 стор. Ціна 5.00 ам. дол.

У видавництві „Сучасність“ вийшов збірник статей, які допоможуть пояснити страшну трагедію 1932-1933 років в Україні. і для вшанування пам'яті 7 мільйонів людей, що тоді загинули.

До збірника ввійшли науково-дослідницькі і мемуарні матеріали. Демограф Максудов провів статистичні досліди над втратами населення України. Володимир Малінович, Валентин Мороз і Григорій Костюк описують політику комуністичної партії Радянського Союзу в 1920-их і 1930-их роках.

Уривок з книжки Василя Гроссмана, описуючи голод очима молодої жінки, вглиблює читача в особисті почуття свідка тих подій. Яків Менакір і свідки з книжки М. Вербицького також описують окремі пеережиття. Показано й уривки статей англійського журналіста Малкома Маггеріджа, котрий писав правду про те, що діялося тоді на Україні. Надія Дюк переповідає в деталях документальну інформацію з фільму *Жнива розпуки*.

Звернення українського політв'язня Юрія Бадзя до голови Президії Верховної Ради УРСР і заклик відомого французького радянознавця Алена Безансона „Пам'ятати й досліджувати!“ показує, що історія тих років не забута ні на Заході, ні в Україні.

Книжку можна набути в книгарнях у США і Канаді і у видавництві:

SUCHASNIST
254 W. 31st St., 8th Floor
New York, NY 10001 U.S.A.

Найтяжче для члена комуністичної партії признатися про своє минуле й передбачити своє майбутнє.

Євген ГАРАН

СВІЙ ДО СВОГО ПО СВОЄ

(евгеніка)

Професор і студентка Зірка так міцно любили одне одного, що їм аж жижки тряслися. Але на дорозі до повного щастя лежала глибока і жорстока різниця віку. Знайомі казали:

— Любов, як двигун внутрішнього згорання: під старість зношується і починає осікатися.

Такі і подібні технічні зауваження справляли на чутливого академіка нищівне враження.

Власне, Зірка була готова вийти заміж хоч і сьогодні:

— Якби ми одружилися, — казала вона, — то різниця меншала б із бігом часу. Тепер я вполовину молодша: мені 20, а тобі 40. За 20 років, у віці 40 — 60, я буду молодшою тільки на одну тридину. А ще за 20 (60 — 80) я буду молодшою лише на одну чверть.

Але професор голосом повним розпуки відповідав:

— Малий мій вренчику!

Це така пташка в Австралії, вренчик. Вона дуже малого розміру, як і Зірка, яка була, мабуть, найкрихітнішою українкою на весь світ. Відомий Сідней.

— Малий мій вренчику! Через двадцять років я вже стану пенсіонером. Навіщо в'язати тобі руки?!

Ці міркування були щирими й переконливими. Але вони тільки роздмухували любовний жар. Вдень у закоханих робота валилася з рук, вони втрачали апетит. А вночі, скрутівшись у своїх індивідуальних ліжках, думали один про одного і страждали в атмосфері несдійсненості і недовершеності.

В ту пору жив у синіх горах здібний дідусь на ім'я Хомко, хемік ще здому, з України. Він винайшов спосіб, як змінювати людський вік. Отак посадить людину до сталевого циліндра з низьким атмосферним тиском, підпустить дозу радіації і гульк! — літня людина вже й помолодшла, як новінашає мідяк в цитринній кислоті.

Дізnavши про нові можливості, професор не гайно поїхав у гори. Без зайвих балачок заліз до сталевого циліндра. Крут! Верть! Його зір загострився, біцепси напнулися, зникло барильце, а на тоність заокреслився м'язистий, твердий живіт, як у римського легіонера.

І до чого тільки не додумався наш чудовий, технологічний вік!

По закінченню метаморфози професор подався просто до своєї коханої.

Та його здивуванню не було меж. Кирпатенька Зірка теж злітала до діда Хомка. Замість низького атмосферного тиску попросила високого, і тепер

стояла перед професором у формі п'ятидесятилітньої жінки. Сердешна пожертвувала для кохання найціннішим, що мала: 30-ма роками свого життя!

Не треба вважати 50-літню жінку за вже прочитану книжку, що лежить на полиці і покривається пилокою. Навпаки, в цьому віці жінка осягає вершини розквіту людського призначення. Вона не лише зберігає попередні цінні якості, а набуває нові, які виринають на тихі воді душевної врівноваженості і насолоджуються плодами утонченого смаку. До цієї нової Зірки професора потягло, як електричним магнетом. Помолодівши, він, ясна річ, став імпульсивнішим, відкинув платонічність, загріб жінку у свої обійми і тут же надів їй на пальця заручального діяманта.

Зрештою, нова Зірка не поспішала одружуватися. Ця особа, яка ще недавно пішла на найбільшу жертву, тепер замислилася і завагалася.

— Ще час є, — казала вона, — Все одно дітей у нас вже не буде...

Стрибаючи з 20-ти років у 50, Зірка оминула той час, що його людська природа присвячує болям і радощам материнства. Метаморфоза не зберегла для неї те таємство вічності, що на землі вирається в біологічні форми. Тепер сердешна ходила, як навіжена. На вулицях, в парках її неспокійний і заворожений погляд спинявся на дитячих візочках, ан гойдалках, на шкільному подвір'ї.

Щоб відвернути думки, вона принесла додому пляшку доброго лікеру. Хотіла забутися, загубитися, але не ціною падіння в ординарність дешевого вина.

З болем у серці спостережливий професор бачив, як наступного ранку ця мила, кучерява істота морщилася на похміллі, як занехаювала свою зовнішність. Але він не знав, що робити.

Довго Зірка мовчала. Нарешті не витримала. В сльозах і в розpacії розказала професорові все. Він скопив її за руку і вони поїхали у Сині гори.

— Чи не можна нам ще раз до сталевого циліндра? — спитали діда Хомка.

Ні, не можна. Спалити вас на попіл.

— Ми хочемо дітей!

— Он як! Так діти у вас будуть і без циліндра. Справа в тім, що мій винахід виявився недосконалім. Зміна віку ще не є стабільною. Скоріше до вас повернеться ваш справжній вік.

— Яка радість! — вигукнув професор, цілючи Зірку.

Винахідник дивився їм услід і говорив про себе:

— Я таки мушу попрацювати далі над своїм винаходом, щоб зміні устабілізувати. Хай отакі гарні, закохані люди лишаються молодими назавжди.

ПОМИЛКА

— Американці ставлять вище матеріальні речі, ніж культурні, — твердить европеець.

— Ви помиляєтесь. Ми, наприклад, маємо в нашему місті симфонічну оркестру, яка коштує мільйон доларів річно — запевняє американець.

ОСВЯЧЕННЯ ХРАМУ БОЖОГО У ВОРНЕРС

3-го листопада м.р. освячено новозбудований Храм Божий Української Православної Церкви у Варнерс, околиця Сіракуз, ньюйоркського штату.

Чин освячення перевів в сослужінні духовенства митрополит Української Православної Церкви в Америці Мстислав.

Маємо нагоду сказати більше за нашого Первоієрарха. З-поміж визначених великими ділами в історії Української Православної Церкви він є третій у ряду за Київським митрополитом, Петром Могилою й Василем Липківським.

Як митрополит Петро Могила протиставився златинщенню Церкви нашого народу, як митрополит Василь Липківський протиставився зросійщенню Христової Церкви в Україні — так митрополит Мстислав Скрипник протиставився розтлінню й заникненню Української Православної Церкви в розсіянні, поза Україною.

У статуті нашої Церкви першим параграфом записано — вона „...е частиною ЄДИНОЇ СВЯТОЇ ВСЕЛЕНСЬКОЇ СОБОРНОЇ Й АПОСТОЛЬСЬКОЇ ЦЕРКВІ, Головою якої є Господь наш Ісус Христос“. Христос є прямий зверхник Української Православної Церкви — без будь-яких посередників і намісників, настановлюваних на землі...

Митрополит Мстислав у своїй воїстину апостольській місії витримує бути невідступним, неспокушеним хвали ради, незахітаним перед клеветою й хулою. Своїми діяннями зобов'язує він своїх сподвижників і тих, що прийдуть по ньому — переємників і наступників — протиставитися й зовнішньому натискові, й slabуванню та упадкові внутрішньому, що загрожує нам у розсіянні сущим...

На дів'ятому десятку років багатотрудного життя наш Владика ще діяльний. Похитнули роки здоров'я його, духом він, як і досі, непохитний. Промовляючи з амвону в церкві й у залі на бенкеті він висловив велике признання парафіянам освяченого Храму за доконані діла.

Ставлення владики Мстислава до Парафії святого апостола євангелиста Луки — раніше в Сіракузах, тепер у Варнерс, довготривалі й сповнені батьківської, пастирської опіки...

Будучи головою Консисторії нашої Церкви в Америці він у 1950 році благословив заснування Парафії святого Луки в Сіракузах, турбувався її зміцненням і зростанням...

Храм Божий був збудований — коштом самооподаткування, пожертв і жертвенної праці більшості парафіян. Збудовано церкву без грошової позики, без боргів, без несплачених зобов'язань...

Досягнення парафії справді гідні ревного християнського подвигу! Підсумки грошових видатків за чотири роки, коли збудовано залю й церкву, у звітах на загальних парафіяльних зборах показали — Управа Парафії й Управа Сестрицтва парафіяльного — видали понад пів мільйона доларів готівкою. Вклад працею — до чверть мільйона. Номінальна вартість усіх парафіяльних реальностей перевищує кількаразово названу суму. Парафія посідає понад 60 акрів гарної землі в гарному розташуванні поблизу Сіракуз. Має упорядковану, з павільоном, відпочинкову ділянку — на високій горі. Має упорядкований цвіттар, залю, церкву. Докінчуються внутрішні роботи збудованого парафіяльного будинку, призначеннего для мешкання настоятеля й парафіяльного офісу.

Як світильник стоїть золотоверха красуня-церква серед місцевости, пересіченої підгірками й рясними гаями. Трикупольна, з позолоченими хрестами й викінченими під золото київськими барокковими куполами. Роззвічена — мурена в три кольори розсортованою якісною цеглою. (Архітектурний проект І. І. та В. І. Бутенків, будівельна компанія Френчі)...

Місячної ночі зоровий ефект золотого сяяння хрестів і куполів на церкві надзвичайний! Часто доводиться бачити — коли подорожній, може гість чи турист у Сіракузах, заверне автом із шляху, щоб подивитися на Українську Православну Церкву в Варнерс і зробити на пам'ятку знімку...

„Українська золота терпеливість“. „Золота мрія стала реальною“, — писав журналіст сіракузького часопису „Геральд-Джорнал“ у репортажі про встановлення куполів і хрестів на церкві, захоплено стверджуючи — церква української православної Парафії св. Луки на Варнерс-горі збудована! Особливо захоплений він був українською довготривалістю й жертвеністю...

Новозбудований Храм Божий у Варнерс присвячений пам'яті 1000-річчя Хрещення України. На цю присвяту заплановано вмурування меморіальної гранітної плити в передній стіні церкви.

М.П.

ЛЕКСИКОН ЛИСА МИКИТИ

Зичливий — той, що позичає другим гроші.

Небога — атеїстка, невіруюча.

Донощик — той, хто доношує старі штани.

Садист — власник саду.

П'ястук — незадоволена рука.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

ПОМЕР ПЕТРО ПЛЕВАКО

З Франції наспіла вістка, що в домі для старших у Шель, помер 4 лютого 1986 загально відомий та шанований діяч нашої спільноти — Петро Антонович Плевако. Прожив 98 літ і похований на цвинтарі Пер Ляшез б.Парижу.

Сл. п. Петро А. Плевако був членом Української Центральної Ради, а на еміграції в Парижі довгі роки був головою Ради Бібліотеки ім. Симона Петлюри, головою Будівельного Комітету УАПЦ та почесним Головою Братства св. Симона, віддаючи цим установам всі свої сили і знання. Ім'я Покійного на завжди зв'язане з життям та працею української громади у Франції. Довгі роки він був щедрим прихильником „Нових Днів“.

Вічна Йому пам'ять!

ПОМЕР АНТІН ДРАГАН

2-го лютого помер у Вашингтоні видатний український журналіст, довголітній головний редактор щоденника „Свобода“ (1955-1978) Антін Драган. Сл. п. Антін Драган належав до тих нечисленних провідних діячів оунівського покоління, що вміли органічно пов'язувати конструктивний український націоналізм з демократичним світоглядом. Хоч у своїх студентських роках належав до ОУН і за підпільну діяльність був арештований, проте визнавав правду, що націоналістом є кожний, хто стається, щоб його нація була вільною, ні від кого незалежною державою.

Після війни не належав до жодної української політичної партії, але був надзвичайно активний в нашому громадсько-культурному житті США і зробив дуже багато для того, щоб Український Народний Союз і його численні видання зберегли надпартийний загальнонаціональний характер.

Помер після тяжкої недуги на 74-му році життя і тяжко буде його заступити. Похоронений 8-го лютого в Норт Арлінгтоні, Н.Дж. Вічна йому пам'ять!

М. Даль.

У ЛЬВОВІ ЗАГИНУЛА О. АНТОНІВ-КРАСІВСЬКА

Зі Львова прийшла сумна вістка, що там 2-го лютого 1986 року трагічно загинула у зударі таксівки з вантажним автомобілем і трамваєм Олена Антонів-Красівська.

О. Антонів добре відома зі своєї активної допомоги правозахисникам, за що й була постійно переслідувана.

О. Антонів у 1963 одружилася з Вячеславом Чорноволом.

Вдруге вийшла заміж за Зеновія Красівського, відвідувала його на засланні, де працювала як лікарка. Після відбуття кари Красівські недавно повернулися до Львова. Олена шукала праці за своїм фахом.

Олена Антонів народилася 17-го листопада 1937 року. Залишила у невимовному смутку сина Тараса Чорновола, чоловіка Зеновія Красівського, сестру Марію і дальшу родину та друзів у цілому світі.

В ПАМ'ЯТЬ Д-РА К. БРИЗГУНА

Замість квітів на свіжу могилу св. п. Д-ра Константина Бризгуна складаємо як нев'януний вінок \$50.00 на пресфонд Н.Д.

Доням Оксані, Лесі та їхнім родинам, висловлюємо наші глибокі співчуття.

Хай пам'ять про Дорогого Доктора живе серед нас завжди!

**Людмила і Василь Неліпи
Марія та Іван Безпечні**

В ПАМ'ЯТЬ СЕМЕНА С. ТОКАРЯ

Висилаю моні-ордер на \$45.00, з чого \$20.00 — це на продовження передплати журнала „Нові Дні“, а \$25.00 це на прес-фонд журнала замість квітів на могилу дорогої моєї музи, батька й дідуся Семена Степановича Токаря в його другу річницю смерті, а це 9 квітня 1986 р.

Засмучена дружина Олена Токар,
син **Володимир з дітьми**
і онуками.

СВ. ПАМ'ЯТИ ГРИГОРІЯ ВОВКОДАВА

У шосту річницю смерти дорогої музи, батька і дідуся св. п. Григорія Вовкодова висилаю чек 25 доларів на пресовий фонд журнала „Нові дні“.

Дружина **Катерина Вовкодав**, Торонто.

ПАМ'ЯТИ ОРИСІ СУДЧАК

В п'яту річницю смерти (15 квітня) незабутньої сестри ОРИСІ СУДЧАК-РУСНАК, замість квітів на могилу, складаю \$25.00 на пресовий фонд „Нових Днів“.

Карпо Роговський з родиною

Заклик

З нагоди 1000-ліття Хрещення України у В-ві „Смолоскіп“ появиться велика книга —

„Мартиологія Українських Церков.

Том 1.

Українська Православна Церква“

Щоб допомогти у цьому виданні, просимо всіх, що мають інформації, документи, фотографії які відносяться до нищенні і переслідування Української Православної Церкви, їх переслати якнайскорше на адресу „Смолоскіпа“:

**SMOLOSKYP
P.O.Box 561
Ellicott City, Md. 21043, USA**

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

МАРШ ХРІНІВІЦІВ

Кожний раз, коли дістаю „Нові Дні“, особливо світлішає голова й самотою починаю дякувати Вам за ласку, за журнал. В ньому завжди знаходжу „щось“, що підносять мою духову самотність...

Цього разу з „піднесенням“ завітав і глибокий сум, коли перечитав „Не покинемо землі звідки наш рід“ Я. Назаревича. Його опис обернув усі роки в минулі, коли я мав глибоке щастя жити й співпрацювати взагалі із молодими людьми Карпатської України... Я особисто там не був, але були мої молоді друзі, як О. Ольжич, О. Лашенко, А. Яковенко й інші. В довершенні того всього десь по 50-х роках дістав я з Америки листок новового паперу і на обох сторінках його написано дві пісні: „Боєва пісня УПА“ і „Марш Хрінівіців“ для чоловічого хору від З. Лиська. Він гармонізував ті пісні для чоловічого хору. Ті пісні (текст і мелодії) невідомого автора, але „Марш Хрінівіців“ „повстав“ в січні 1946 р. в районі „Бескід“...

Нашого славного етнографа, історика, композитора Ви напевно знали. Д-р Зеновій Лисько був особливою людиною! (1895-1969). Згадати хоч його працю — 10 книжок „Українські народні мелодії“. Він маestro муз. композиції, автор „Муз. словника“ й ін...

Про нього можна було б писати „книгу“ та... не мені й тепер. Ale, я посилаю Вам згадані пісні, переписані мною перший раз з унікату.

У Вас там, в Торонто є активні люди Лемківщини. Може вони були б цікаві довідатись про „Марш Хрінівіців“!

Гармонізація дуже проста, або простіше — легка до вивчення...

Павло Мащенко, Вінніпег

Вельмишановний Пане Докторе!

Щире спасибі за прихильний лист і за нотні тексти пісень. „Боєва пісня УПА“ широко знана і включена в репертуар деяких хорів. „Марш Хрінівіців“ бачимо вперше і якщо хтось з активних людей Лемківщини буде цікавий довідатись — зробимо копію.

З близькою весною бажаємо Вам доброго здоров'я і наснаги написати бодай коротко про З. Лиська те, що треба написати й чого досі ніхто не написав.

Із щирою до Вас пошаною —

М. Дальний

ПОГЛЯД МОДЕРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

До Вашого зауваження „Кардинал М. Любачівський закликає Ватикан визнати патріярхат УКЦ“ („Нові Дні“, січень 1986) хочу подати Вам погляд модерної української молоді, так православної як і католицької на ці справи.

Україна прийняла християнство з Греції ще перед розбиттям Церкви. Це християнство перетворене українською духовістю стало дуже особливо українським. Ані Греції, ані Москви це не подобалося. Головно Москва використовувала кожне послаблення України, щоб знищити ту духовість. Українська православна церква понесла величезні жертви у боротьбі за збереження своєго

православ'я. Західна вітка української церкви, щоб зберегти своє православ'я приступила до Риму, але не прийняла римо-католицької духовності. І по одному і по другому боці та духовість була перешкодою у політичних планах Москви і Польщі.

Від 1944 року обі вітки української Церкви у підпіллі боряться за ту саму духовість. Досягнення однієї вітки є досягненням другої.

Малі теологічні різниці між православною і римо-католицькою церквою розв'язав папа тим, що поцілував черевик константинопольського патріярха. В антирелігійному і зматеріалізованому світі незначні теологічні різниці затратилися. А ми, що маємо ту саму Церкву і той самий обряд, тільки належимо до інших таборів — вже не почуваємося розділені.

Українська католицька церква через Ватикан має більші можливості виступу на міжнародному форумі. І ті виступи є в обороні української духовності обох церков. А колись український уряд у Києві рішить якою буде наша Церква і з ким вона буде у молитовному єднанні. Ми часто ті справи дискутували між собою і прийшли до переконання, що це не пора на такі дискусії.

З належною пошаною до Вас

Евген Антонович, Лівінгстон

Шановний Пане Є. Антонович!

Я був би дуже задоволений, якщо б українська модерна молодь виявилася справді такою толерантною, як Ви про це пишите. Хочу також вірити, що коли Ви прочитали таку дрібну мою нотатку в „Нових Днях“, то напевно читали також офіційне цьогорічне Різдв'яне послання Ієрархії однієї української Церкви, а в ньому й такий недвозначний заклик: „Пам'ятаймо слова Папи Урбана VIII: ‘Через вас, мої Русини (Українці), надіюсь повернути ввесь Схід!‘ Це почесне завдання-місію привернення Сходу до Вселенської Церкви має здійснити наша Українська Церква, що тепер входить у своє друге тисячоліття...“

Цікаво знати чи модерна українська молодь звернула увагу високо поставленим автором цього послання, що тепер не пора на такі заклики, що вони дуже шкодять Українській Католицькій Церкві, сіють недовір'я поміж українцями, підриваючи і так слабкі основи української національної єдності.

Вірю також, що подискутувавши між собою основніше, ви прийдете до висновку, що жодний уряд не повинен мати права вирішувати якою буде наша Церква, скільки іх буде і з ким вони будуть у молитовному єднанні. Бодай доти, доки вони не будуть поборювати одна одну, як це діється, наприклад, в Північній Ірландії, або в Лівані.

М. Дальний

КОРОТКО ПРО „НОВІ ДНІ“

...Висилаю чек на \$30.00, на „Нові Дні“ літунською поштою. Цікавий журнал, гарна мова, тому пропоную іншим його. Нехай надалі милостивий Господь подає Вам ще більше здоров'я та потрібних сил для такої корисної літературної праці, для нашого українського народу...

Надія Квітко, Австралія

„НОВІ ДНІ“, квітень 1986

...Надсилаю Вам чек на пресовий фонд „Нових Днів“, які стали всеохоплюючим журналом... Дай Боже Вам і всій Редакції здоров'я, щоб не спускати журналу „вдолину“ і рости, рости.

Кіра Архімович, Роздейл, США

**

У зв'язку з тим, що ви втягли журнал в бруд жидівсько-українських відносин, я надалі відмовляюсь передплачувати журнал. Прошу припинити надсилку.

Г. Шмигуль

Надсилку журналу припинено, хоч ми ніколи не втягали журнала „в бруд жидівсько-українських відносин“, а навпаки, завжди намагалися вивести їх з бруду.

**

Пересилаю 50 дол. на „Нові Дні“ — 40 дол. на продовження передплати і 10 дол. на здоров'я „Нових Днів“. Журнал добрый.

Бажаю всього найкращого „Новим Дням“ і доброго здоров'я головному редакторові...

М. Марченко, Онтаріо

**

...Висилаю на адресу „Нові Дні“ 1,200 франків. Це передплата на 1986 рік, а решту грошей зарахуйте на розбудову журналу „Нові Дні“... Бажаю міцного здоров'я і щасливих довгих літ для всіх робітників журналу.

Гаврило Клименко з дружиною, Бельгія

**

Трохи запізнився з висилкою передплати за „Нові Дні“. Був далеко від свого гнізда, а також від банку. Їздив дивитися як живуть люди в Флориді, Арізоні. Мабуть, буду перекочовувати до Флориди й приділятиму більше уваги Вам, бо насолоджуєсь Вашою працею... Маю „Нові Дні“ з 1955 року до сьогодні... Особливо мені імпонує Мар'ян Дальний своїми коментарями, мовою.

Надсилаю \$25. „Кіп де чендж“, як кажуть американці...

М. Колдун

**

Пересилаю мою післяплату-передплату на три роки, а решта на пресовий фонд журналу і при нагоді висловлюю Вам мою щиру подяку, за чудову мову журналу, добір гарних і різноманітних статей та за Ваші дуже влучні, короткі і спокійні відповіді на листи від читачів, а найбільше за Ваші коментари або відгуки, на деякі справи нашого щоденного життя. Щастя Вам Боже...

Л. Царик, Н.Й.

В ШКОЛІ

- Скільки маємо континентів? — питав вчитель.
- П'ять.
- Вирахуй їх.
- Один, два, три, чотири, п'ять...

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „НОВИХ ДНІВ“

КАНАДА

В. і Л. Неліпи, Торонто	\$50.00
К. Роговський, Торонто	\$40.00
В. Педенко, збірка на трині — сл. п. І. Вискребець, Лондон	\$30.00
В. і Р. Поясок, Ошава	\$30.00
М. Гава, Торонто	\$30.00
Н. Булат, Торонто	\$30.00
О. Токар, Ніагара Фалс	\$25.00
А. Макаренко, Ст. Катарінс	\$25.00
К. Вовкодав, Торонто	\$25.00
М. і А. Горгота, Гуелф	\$25.00
П. Шанда, Торонто	\$17.00
Н. Семютюк, Торонто	\$10.00
І. Радкевич, Торонто	\$10.00
Б. Мельник, Вінніпег	\$10.00
о. Б. Демчук, Роблин	\$10.00
Г. Левицька, Торонто	\$10.00
М. Ходаченко, Торонто	\$10.00
Е. Давидюк, Торонто	\$10.00
М. Марченко, Кристал Біч	\$10.00
Р. Мачула, Торонто	\$10.00
З. Семенюк, Торонто	\$10.00
І. Радченко, Mіcіcага	\$10.00
Д. Корнійчук, Садбури	\$10.00
I. Завгородній, Вайнмонт	\$8.00
I. Коверний, Фонтгіл	\$5.00
I. Козоріз, Таандер Бей	\$5.00
Е. Лисин, Вінніпег	\$5.00
М. Мотох, Вінніпег	\$5.00
А. Павлюк, Ошава	\$5.00
М. Сушко, Гамільтон	\$5.00
С. Дзвоник, Кенора	\$5.00
Б. Пукса, Торонто	\$5.00
А. Йова, Стрітсвіл	\$5.00
Д. Бродгед, Гамільтон	\$5.00
А. Радченко, Веланд	\$5.00
А. Кравець, Едмонтон	\$5.00
Т. Мацьків, Торонто	\$2.00
О. Третяк, Ст. Юберт	\$2.00

США

Л. Царик, Саут Вейл	\$21.00
Ю. Хмір, Дедгам	\$12.00
М. Ковалевський, Ст. Пол	\$12.00
Д. Корнієнко, Сомерсет	\$12.00
М. Шаблій, Арлінгтон Гайтс	\$10.00
Ю. Поліщук, Пітсбург	\$10.00
К. Архімович, Роздейл	\$10.00
П. Карпенко-Криниця, Імола	\$9.00
В. Шевченко, Форт Вейн	\$7.00
Р. Ференсевич, Аннандейл	\$7.00
В. Пономаренко, Клівленд	\$7.00
В. Драч, Трентон	\$7.00
А. Хоменко, Морісвіл	\$7.00
І. Самоха, Парма	\$7.00
П. Стефанів, Ворчестер	\$7.00
І. Кмета-Ічнянський, Філадельфія	\$5.00
В. Кій, Волінгфорд	\$5.00
Н. Колдун, Парма	\$5.00
А. Баранник, Кергонксон	\$5.00
Л. Шанковський, Філадельфія	\$4.50

POSTAGE PAID AT TORONTO
Second Class Mail Registration
Number 1668
if not delivered please return to:
NOWI DNI
P.O. Box 130, Etobicoke, Ont.
Canada M9C 4V2

B. Туркало, Оранджбург
 Г. Андрієвський, Кембрідж
 О. Кондратюк, Росліндейл
 В. Решетник, Денвер
 Г. Білоус, Нью Йорк

\$4.00
 \$2.00
 \$2.00
 \$2.00
 \$2.00

Слід сказати, що під час життя покійного, дуже багато допомогла йому родина п-ва Овчаренків головно в час, коли здоров'я покійного погіршало.

Похований Іван Вискребець на українській ділянці цвинтаря Маунт Плесант. Нехай канадська земля буде йому легкою. Вічна йому Пам'ять.

АВСТРАЛІЯ

Н. Закревська, Вудвіл Вест
 М. Мішалов, Джорджес Гол
 М. Микитенко, Гілонг

\$24.00
 \$10.00
 \$10.00

НІМЕЧЧИНА

Н.Н. Мюнхен \$15.00

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

А. Швець, Гранд Рапідс, США
 К. Теличко, Едмонтон, Канада
 Е. Юськів, Монреаль, Канада
 О. Комар, Клемзіг, Австралія

Іван Бережний, УКРАЇНСЬКА МОВА
 (початкова граматика ч. 1) \$3.50

1 Дмитро Кислиця, ГРАМАТИКА ч. 1
 (фонетика і морфологія) 5.00

1 Дмитро Кислиця, ГРАМАТИКА ч. 2
 (синтакса) 5.00

1 Т. Шевченко, ВИБРАНІ ВІРШІ 2.00

Софія Гаєвська, TREASURES OF THE
 CENTURIES (англійською мовою) 5.00

Галя Мазуренко, СКІТ ПОЕТІВ (поезії) 4.00

Григорій Костюк, ВОЛОДИМИР ВИННИЧЕНКО
 ТА ЙОГО ДОБА (досліди, критика)
 з пересилкою 12.00

Володимир Винниченко, МІЖ ДВОХ СИЛ
 (драма на 4 дії) 2.00

Dmytro Chub, WEST OF MOSKOW (англ. мовою) 6.50

Дм. Чуб, В ЛІСАХ ПІД ВЯЗЬМОЮ 6.50

Wasyl Hryshko, THE UKRAINIAN HOLOCAUST
 OF 1933 (в м'якій оправі) 5.00

Гелій Снєгірьов, НАБОЇ ДЛЯ РОЗСТРІЛУ
 (з пересилкою) 20.00

Петро Волиняк, ПОГОВОРIMO ВІДВЕРТО
 (з пересилкою) 12.75

Докія Гуменна, ВНУКИ СТОЛІТНЬОГО ЗАПОРОЖЦЯ
 (з пересилкою) \$5.00

УПОКОЇВСЯ ІВАН ВІСКРЕБЕЦЬ

В суботу, I-го березня 1986 р., в лікарні Вікторія, в м. Лондон, Канада, відійшов у вічність Іван Вискребець.

Покійний Іван народився в 1912 році в селі Сергіївка на Донбасі. Десятилітнім хлопцем з родиною переїхав на хутір Лиман і там жив аж до 1943 р. Війна примусила його залишити рідну хату й родину та йти у світ рятувати життя.

Після поневіряння по таборах під час і після війни, Іван Вискребець зупиняється в таборі Гайденау. Тут він одружується з Олександрою Лаубе. В 1948 р. переїжджає до Англії, а в 1952 р. переселяється до Канади, до міста Лондону. Тут покійний Іван і Олександра увійшли у церковне і громадське життя.

Два роки тому тяжка хвороба уразила легені Івана Вискребеца і він залишив цей світ. Залишив на Україні колишню дружину Марію, дочку Ніну, сина Івана та внуків.

Після похорону, який відправив от. М. Бова, близькі і знайомі пом'янули покійного Івана на поминальний трапезі в залі української православної громади св. Тройці м. Лондон. М. Педенко прочитав життєпис покійного, а його доповнили пані Близнюк і пан В. Овчаренко. Від парафіяльної громади склав співчуття п. І. Ноженко, від жіночого товариства пані Кошарна, а від оселі „Україна“ п. І. Данильченко.

СУВОРО ПО РЕЦЕПТАХ

Відомий французький лікар д-р Боварт (1721-1787) при найкращому здоров'ї святкував свої шістдесят років з дня народження. Його запитали, як це він осягнув, що так свіжо виглядає.

— Я завжди жив з моїх рецептів, — відповів д-р Боварт, — не використавши ані одного для себе.